

Wicepremier Krzysztof Gawkowski:

- Ważne jest, aby spółdzielnie wprowadzały podstawowe mechanizmy ochrony przed cyberzagrożeniami. Warto organizować regularne szkolenia z cyberbezpieczeństwa, aby zwiększyć świadomość zagrożeń i poprawić reakcję na incydenty - str. 10-12

Wsparcie dążeń RSP w dostępie do programów na inwestycje związane z ochroną środowiska
- str. 4

ISSN 1506-4395 **TECZA POLSKA**

MIESIĘCZNIK SPÓŁDZIELCZY nr 11 (308) **listopad 2024** cena: 10,80 zł

- str. 20-22

Roczdelskie Stowarzyszenie Sprawiedliwych Pionierów

SZKOLENIA w KRS

w grudniu 2024 zapraszamy na następujące szkolenie online:

Zamknięcie ksiąg rachunkowych i sporządzenie sprawozdania finansowego za rok 2024

17 grudnia 2024 godz. 09:00-13:00

szkolenie on-line na platformie szkoleniowej ClickMeeting

Prowadzący: Artur Puławski - lustrator, audytor i analityk finansowy, autor artykułów związanych z rachunkowością spółdzielni, wykładowca tematyki związanej z raportowaniem finansowym i pozafinansowym.

Szkolenie ma na celu prezentację problemów z zakresu rachunkowości i sprawozdawczości finansowej w aspekcie stosowania aktualnych przepisów podczas zamykania ksiąg rachunkowych. Tematyka szkolenia została dobrana tak, aby osoby prowadzące księgi rachunkowe znały aktualne zasady zamykania ksiąg rachunkowych i potrafiły sporządzić na ich podstawie wymagane sprawozdania. Szkolenie wiąże w spójną całość przepisy prawa, wydane interpretacje z dobrymi praktykami. Formuła szkolenia została skonstruowana w sposób umożliwiający zaprezentowanie obszarów, w których najczęściej występują problemy wynikające z praktycznego stosowania przepisów związanych ze sporządzaniem sprawozdań finansowych Spółdzielni.

Zakres tematyczny

- Terminy związane z zamknięciem ksiąg i sporządzeniem sprawozdania finansowego.
- Czynności poprzedzające zamknięcie ksiąg rachunkowych.
- Wycena i prezentacja elementów sprawozdania finansowego.
- Sporządzenie informacji dodatkowej i sprawozdania z działalności Zarządu spółdzielni.
- Ujmowanie zdarzeń po dniu bilansowym.
- Wstępne i ostateczne zamknięcie ksiąg rachunkowych.
- Koszty i przychody na przełomie roku obrotowego.
- E-sprawozdanie finansowe - sporządzanie i ogłaszanie.
- Nowe orzecznictwo mające zastosowanie podczas sporządzania sprawozdań finansowych.
- Odpowiedzi na pytania uczestników zadane przed szkoleniem

Koszt uczestnictwa

- **615,00 zł brutto/os. (500 zł netto + VAT)** - dla organizacji spółdz., które uiściły składki na KRS za 2022-2024
- **799,50 brutto/os. (650 zł netto + VAT)** - dla lustratorów, podmiotów niebędących organizacjami spółdzielczymi oraz organizacji, które nie uiściły składki na KRS za lata 2022-2024

W cenie 5 godzin dydaktycznych (45-min.). Wszyscy uczestnicy otrzymają materiały dydaktyczne oraz zaświadczenia potwierdzające uczestnictwo w szkoleniu. Podczas szkolenia można zadawać prowadzącemu pytania poprzez czat. Dodatkowo do 16 grudnia br. Uczestnicy mogą przysyłać pytania związane z tematem szkolenia na adres: szkolenia@krs.com.pl. Odpowiedzi prowadzący udzieli w trakcie szkolenia.

Szkolenie może być traktowane jako szkolenie uzupełniające dla lustratorów w trybie Uchwały Nr 21/2018 Zgromadzenia Ogólnego KRS dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie kryteriów kwalifikacyjnych lustratorów, szkolenia lustratorów oraz nadawania i pozbawiania uprawnień lustratora.

Wpłaty prosimy dokonać na konto KRS:
Bank Spółdzielczy w Raszynie 56 8004 0002 2001 0012 0711 0001
z dopiskiem: szkolenie 17.12.2024 r.

Szczegóły i formularz zgłoszeniowy do pobrania: www.krs.com.pl (zakładka „szkolenia”)

Kontakt z zespołem do spraw szkoleń: e-mail: szkolenia@krs.com.pl tel.: **22 596 45 56**

W DOMU „POD ORŁAMI” str. 4 - 6

- Dostęp do inwestycji dla RSP.
- Propozycja dla resortu finansów.
- Cyfrowa edukacja dla spółdzielni.

COOP W KRAJU str. 7 - 8**COOP ZA GRANICĄ str. 9**

- Spółdzielnie uczniowskie Finlandii.
- Węgierska prezydencja, a spółdzielczość.

ROZMOWA „TECZY POLSKIEJ” str. 10 - 12

Przed wszystkim edukacja - rozmowa z Wicepremierem Ministrem Cyfryzacji Krzysztofem Gawkowskim.

SPÓŁDZIELCZOŚĆ PRACY str. 13

- Pół wieku Wydziału Zarządzania AGH.
- Gdańskie targi „Czas na młodej”.

WYDARZENIA str. 14 - 15

IV Forum Spółdzielcze w Bydgoszczy.

KULTURA str. 16 - 17

Pruszkowska Spółdzielnia Mieszkaniowa - Wychodzimy do mieszkańców.

UNIQA str. 18-19

Akademia Mieszkalnictwa UNIQA - Edycja zimowa 2024.

HISTORIA str. 20 - 22

dr Adam Piechowski: 180 lat Roczdelskiego Stowarzyszenia Sprawiedliwych Pionierów.

WSPOMNIENIE str. 22**Warto przeczytać****Międzynarodowy Rok Spółdzielczości**

Spółdzielnie budują lepszy świat

Pod koniec listopada br. w New Dehli odbywa się międzynarodowa konferencja spółdzielcza połączona ze Zgromadzeniem Ogólnym Międzynarodowego Związku Spółdzielczego. Tu właśnie zainaugurowany zostanie oficjalnie Międzynarodowy Rok Spółdzielczości 2025, proklamowany rezolucją ONZ. Organizatorzy udostępnili już oficjalne logo przyszłorocznych obchodów wraz z hasłem „Spółdzielnie budują lepszy świat” - str. 8

Paragraf Spółdzielczy:

Przemysław Kępka:
Nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym - str. I

Artur Puławski:
Krajowy Standard Rachunkowości 12- działalność rolnicza - str. III

Roksana Kowalska:
Plan gospodarczo-finansowy w spółdzielni mieszkaniowej, a GZM - str. V

Michał Radziejewski:
- Niezgodność z prawem przekształcania spółdzielni w spółki prawa handlowego (cz.2) - str. VII

Wydawca:

KRAJOWA RADA
SPÓŁDZIELCZA
ul. Jasna 1, 00-950 Warszawa
tel.: 22 596 43 00
www.krs.org.pl
e-mail: krs@krs.org.pl

Redakcja

tel./fax: 22 828 65 11
e-mail: teczka.polska@krs.com.pl

f Miesięcznik Spółdzielczy „Tęcza Polska”

Prezes Zarządu

dr inż. Mieczysław Grodzki
tel.: 22 827 13 16, fax: 22 827 43 21

Członkowie Zarządu

Waldemar Broś, tel.: 22 372 03 72
Ryszard Jaśkowski, tel.: 22 440 82 02
Tomasz Jórdeczka, tel.: 33 814 54 73
Marek Kowalski, tel.: 43 821 51 44

TECZA POLSKA

COOP WIEŚCIECNIK SPÓŁDZIELCZY / listopad 2024

Redaktor Naczelny:

Klementyna Zygarowska - Tomza

Autorzy artykułów:

dr Adam Piechowski,
Przemysław Kępka,
Roksana Kowalska,
Artur Puławski, Michał Radziejewski,

Prenumerata

na dowolny okres u Wydawcy.
Materiałów niezamówionych
nie zwracam

Pismo KRS zostało przekazane ministrowi rolnictwa Czesławowi Siekierskiemu w dniu 21 października br. Czytamy w nim:

„W związku z planowanym uruchomieniem przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w dniu 23 października br. naboru wniosków o udzielenie wsparcia w ramach interwencji 1.10.4 *Inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu*, Krajowa Rada Spółdzielcza zwraca się do Pana Ministra w następującej sprawie.

Przyjęte warunki udzielania wsparcia w ramach w/w interwencji w praktyce eliminują rolnicze spółdzielnie produkcyjne z możliwości wnioskowania o w/w wsparcia, w związku z przekraczaniem wskazanego limitu obszarowego gospodarstw do 300 ha. Przekroczenie limitu wynika ze specyfiki RSP, w których zrzeszeni są głównie rolnicy (rodziny rolnicze) - członkowie spółdzielni, prowadzący wspólne gospodarstwo rolne. RSP nie zostały uwzględnione, mimo ustalonej maksymalnej wysokości pomocy udzielanej beneficjentowi w ramach tej interwencji w okresie realizacji Planu Strategicznego dla WPR na kwotę 200 tys. zł, bez względu na wielkość gospodarstwa.

Mając powyższe na uwadze, zwracamy się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o uwzględnienie w kryteriach oceny wniosków specyfiki RSP, ponieważ po uwzględnieniu liczby członków tych spółdzielni, w większości przypadków obszar użytkowanych gruntów rolnych wynosi poniżej 50 ha na członka RSP. Jest część spółdzielni, która chciałaby wnioskować w ramach w/w interwencji”.

Prezes Zarządu KRS Mieczysław Grodzki podkreślił, że KRS popiera stanowisko Związku Rewizyjnego Spółdzielczości Rolniczej w Poznaniu, które w dniu 8 października br. przekazał ministrowi rolnictwa Stanisław Stec: *Część zarządów spółdzielni rolniczych jest zainteresowana inwestycjami zmierzającymi do poprawy ochrony środowiska. Jednak z wytycznych ARiMR wynika, że jest limit obszarowy 300 hektarów mimo drugiego limitu 200 tys. na jedno zadanie inwestycyjne. Spółdzielnie rolnicze zrzeszają członków rolników i w przeliczeniu na ilość zrzeszonych obszar gruntów nie przekracza 50 hektarów. W związku z tym, w interesie zrzeszonych spółdzielni w naszym Związku, zwracam się osobiście do Pana Ministra o umożliwienie spółdzielniom rolniczym skorzystania z tego wsparcia.*

Resort Rolnictwa odpowiedział jednak, że nie planuje w tym momencie wprowadzać zmian warunków przy-

Korespondencja z Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Dostęp do inwestycji dla RSP

Krajowa Rada Spółdzielcza oraz Związek Rewizyjny Spółdzielczości Rolniczej w Poznaniu interweniowały u Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie umożliwienia Rolniczym Spółdzielniom Produkcyjnym dostępu do wsparcia inwestycji związanych z ochroną środowiska w ramach interwencji 1.10.4 „Inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu” w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

znawania pomocy w interwencji 1.10.4. W dniu 5 listopada br. KRS otrzymała odpowiedź do wiceministra rolnictwa Stefana Krajewskiego, w której czytamy m.in.:

PS WPR przewiduje szereg interwencji skierowanych do rolników, odpowiadających na potrzeby ujęte w ramach dziewięciu celów szczegółowych. Ważne jest, aby wsparcie oferowane w poszczególnych instrumentach było odpowiednio ukierunkowane i precyzyjnie dostosowane do określonych celów.

W przypadku 1.10.4 pomoc kierowana jest do posiadaczy gospodarstw o określonej powierzchni (do 300 ha). Warunek ten dotyczy rolnika bez względu na jego formę organizacyjno-prawną (osoba fizyczna, osoba prawna, spółka cywilna itp.). Tym samym ze środków publicznych - dotacji w formie zwrotu kosztów kwalifikowalnych rzeczywiście poniesionych przez beneficjenta - wspiera się podmioty o potencjale rozwojowym, które potrzebują dodatkowego finansowania.

Większe podmioty (powyżej 300 ha) mogą ubiegać się o wsparcie w ramach PS WPR w innej formie - instrumentu finansowego. Gwarancję wraz z dotacją na spłatę odsetek zapewnia interwencja 1.10.1.2 Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność (Instrumenty finansowe), w tym dotyczące maszyn/urządzeń korzystanie oddziałujących na środowisko i klimat. W tej interwencji nie identyfikuje się ograniczeń uniemożliwiających RSP skorzystanie z pomocy.

Przedmiotem działalności RSP jest prowadzenie wspólnego gospodarstwa rolnego. W rozumieniu PS WPR gospodarstwo obejmuje wszystkie składniki wykorzystywane do działalności rolniczej i zarządzane przez rolnika (osobę fizyczną lub prawną bądź grupę osób fizycznych lub prawnych, bez względu na status prawny takiej grupy i jej członków w świetle prawa krajowego), znajdujące się na terytorium RP. Wielkość gospo-

darstwa ustala się na podstawie całości prowadzonej produkcji roślinnej i zwierzęcej.

W przypadku interwencji inwestycyjnych kluczowe jest precyzyjne zdefiniowanie pojęcia „gospodarstwa”, ponieważ jednym z etapów przyznawania pomocy jest ocena racjonalności planowanych inwestycji, w tym ich dostosowania do zasobów danego gospodarstwa. W przypadku RSP jest to prowadzone wspólnie gospodarstwo rolne. Z tego względu warunki przyznania pomocy dotyczące np. powierzchni użytków (UR) rolnych gospodarstwa powinny odnosić się do całego gospodarstwa, czyli - w przypadku RSP - do prowadzonego wspólnie gospodarstwa rolnego.

Informuję, że obecnie nie jest planowana zmiana warunków przyznawania pomocy w interwencji 1.10.4 Inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu.

Dodatkowo w PS WPR dostępne są dotacje na inwestycje dotyczące odnawialnych źródeł energii oraz efektywności energetycznej (interwencja 1.10.2 Inwestycje w gospodarstwach rolnych w zakresie OZE i poprawy efektywności energetycznej) oraz inwestycji dotyczących bioasekuracji (10.3 Inwestycje zapobiegające rozprzestrzenianiu się ASF), a także na poprawę dobrostanu bydła i świń (interwencja 1.10.15 Inwestycje poprawiające dobrostan świń i bydła). Dla tych działań nie określono górnych limitów powierzchni UR gospodarstwa (ha) dla podmiotów ubiegających się o pomoc. RSP nie są wykluczone z możliwości ubiegania się o pomoc w ramach interwencji 1.10.2, 10.3 oraz 1.10.15, pod warunkiem spełnienia wszystkich warunków przedmiotowych i podmiotowych określonych dla danej interwencji.

Z wyrazami szacunku

Stefan Krajewski

Sekretarz Stanu

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Prezes Zarządu KRS Mieczysław Grodzki pisze: „...mając na uwadze, iż ustawowym zadaniem Krajowej Rady Spółdzielczej zgodnie z art. 259 § 2 pkt 3 ustawy z 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze jest m.in. inicjowanie aktów prawnych dotyczących spółdzielczości mających dla niej istotne znaczenie, wnosząc o spowodowanie wprowadzenia zmiany do ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych lub wydanie rozporządzenia w sprawie zaniechania podatku dochodowego od osób prawnych w zakresie otrzymanych od spółdzielni darowizn - w ramach przeprowadzonej zbiórki - i następnie przekazanych spółdzielniom lub innym osobom prawnym z przeznaczeniem na usuwanie skutków powodzi, która miała miejsce we wrześniu tego roku.

Krajowa Rada Spółdzielcza - zgodnie z art. 259 § 1 ustawy Prawo spółdzielcze - jest naczelnym organem samorządu spółdzielczego. Troska o interes spółdzielni jest naszym priorytetowym celem. Z uwagi, iż w trakcie powodzi ucierpiały również nasze spółdzielnie, w tym spółdzielnie mieszkaniowe - które są nie tylko podmiotami gospodarczymi, ale także organizacjami zrzeszającymi członków, których dobro jest nadrzędnym celem zapisanym w art. 1 ustawy Prawo spółdzielcze - KRS zamierza zorganizować zbiórkę pieniężną wśród naszych spółdzielni. Wpłaty spółdzielni przekazywane będą na nasze wydzielone konto bankowe, które - po rozpoznaniu potrzeb - zostaną w całości prze-

KRS wnosi o wsparcie spółdzielni dotkniętych powodzią

Propozycja dla resortu finansów

Krajowa Rada Spółdzielcza skierowała do Ministerstwa Finansów wniosek o zwolnienie z podatku dochodowego spółdzielni i organizacji spółdzielczych w kwotach przekazanych przez te podmioty na rzecz podmiotów spółdzielczych dotkniętych skutkami powodzi. Propozycje tych rozwiązań zostały przekazane w dniu 3 października br. Ministrowi Finansów Andrzejowi Domańskiemu, a w dniu 12 listopada Departamentowi Podatków Dochodowych.

kazane spółdzielniom, które najbardziej ucierpiały w trakcie powodzi.

Ponieważ otrzymane środki pieniężne stanowią przychody podatkowe, a przekazane darowizny nie stanowią kosztów podatkowych i nie mogą zostać odliczone od dochodu do opodatkowania, ponieważ nie spełniają wymogów ustawy CIT - Krajowa Rada Spółdzielcza będzie zobowiązana do zapłaty 19 proc. podatku CIT od uzyskanej kwoty ze zbiórki. Spowodowałoby to znaczne uszczuplenie naszego majątku. Dodatkowo - pomoc poszkodowanym w trakcie powodzi spółdzielniom nie jest naszym celem statutowym. Z tego względu prosimy Pana Ministra o:

■ rozważenie inicjatywy ustawodawczej celem wprowadzenia w ustawie CIT zwolnienia w tym zakresie w brzmieniu:

Art.38zb Zwalnia się od podatku przychód z tytułu otrzymanych darowizn, nie podlegających odliczeniu do dochodu zgodnie z art. 18 ust.1, które zostały przekazane osobom prawnym, o których mowa w art.3 ust.1, na usuwanie skutków powodzi z września 2024 r.

lub

■ wydanie rozporządzenia w sprawie zaniechania poboru podatku dochodowego od przychodów z tytułu otrzymanych darowizn, które zostały przekazane osobom prawnym na usuwanie skutków powodzi z września 2024 r.

Licząc na zrozumienie Pana Ministra w aspekcie wsparcia pomocy organizacjom spółdzielczym w tej wyjątkowo trudnej sytuacji, prosimy o uwzględnienie naszej propozycji. □

TĘCZA POLSKA

PRENUMERATA 2025

Miesięcznik Krajowej Rady Spółdzielczej w wersji papierowej dostępny jest w prenumeracie, którą można zamówić pisząc pod adres redakcji tecza@krs.com.pl

cena prenumeraty na 2025 rok:

129,60 zł

cena egzemplarza - 10 zł + 8 proc. VAT

Zachęcamy do przesyłania wiadomości o wydarzeniach dotyczących Państwa spółdzielni. **Informacje - tel. 22 828 65 11**

Lektura na Międzynarodowy Rok Spółdzielczości 2025

Korespondencja KRS z Ministerstwem Cyfryzacji

Cyfrowa edukacja dla spółdzielni

W sierpniowym wydaniu naszego miesięcznika informowaliśmy o spotkaniach spółdzielców z Ministrem Cyfryzacji (zob. „TP” nr 8/2024 s.10) i złożonych propozycjach, dotyczących m.in. rozszerzenia programu Klubów Rozwoju Cyfrowego na spółdzielczość. 10 września br. w piśmie skierowanym do Prezesa Zarządu KRS Mieczysława Grodzkiego Dyrektor Centrum Rozwoju Kompetencji Cyfrowych Katarzyna Nosalska stwierdziła, że nabory w pierwszej edycji programu zostały już zamknięte, jednakże w przyszłości Ministerstwo przeprowadzi stosowną analizę.

Za tę deklarację Prezes Zarządu KRS podziękował szefowi resortu cyfryzacji pismem, które zostało przekazane w dniu 18 listopada br. Podkreślił przy tym, że jednoznacznie podtrzymujemy naszą deklarację włączenia się spółdzielczości na rzecz podnoszenia kompetencji cyfrowych swoich członków i klientów realizujących transakcje gospodarcze z podmiotami spółdzielczymi.

Nawiązując natomiast do treści omawianych z Panem Premierem w czasie naszego wspólnego spotkania w sierpniu br., pragnę powrócić do sprawy podniesienia poziomu cyfryzacji, a w tym bezpieczeństwa cyfrowego działalności podmiotów spółdzielczych, szczególnie tych administrujących dużymi zasobami danych osobowych (spółdzielnie mieszkaniowe) lub prowadzących szerszy co do skali działania obrót gospodarczy (szeroko rozumiane podmioty handlowe i zaopatrzenia i zbytu).

Naszym zdaniem problem ten wpisuje się w ogłoszoną przez resort cyfryzacji i aktualnie konsultowaną Strategią Cyfryzacji Polski do 2035 roku. Szczególnie w jeden z kluczowych jej celów, który zakłada współpracę w tym obszarze ze

społeczeństwem i biznesem. Podmioty spółdzielcze działają najczęściej lokalnie i bardzo często realizują podstawowe usługi na rzecz tych środowisk, a niektóre z nich (pracy, socjalne, inwalidów i niewidomych oraz rolnicze) ustawowo zaliczane są do podmiotów ekonomii społecznej. Niska efektywność ekonomiczna ich działania sprawia, że stają się na rynku mniej konkurencyjne oraz nie są w stanie kosztowo dotrzymać wyzwaniom w zakresie cyfryzacji.

Z tych to powodów uważamy, że w ramach realizacji wspomnianej Strategii powinny być potraktowane odrębnie dla stworzenia im szansy równej konkurencji z podmiotami komercyjnymi. Ta odrębność powinna się realizować poprzez stworzenie im dedykowanych programów dla cyfrowego rozwoju tych podmiotów.

Będziemy bardzo wdzięczni za osobiste wsparcie naszych działań przez Pana Premiera i deklarujemy naszą współpracę z resortem na rzecz ich realizacji.

dr inż. Mieczysław Grodzki
Prezes Zarządu
Krajowej Rady Spółdzielczej

✓ **KRS wystąpiła do Minister Funduszy i Polityki Regionalnej Katarzyny Pelczyńskiej-Nalęcz z propozycją spotkania poświęconego możliwości udostępniania gruntów przez Krajowy Zasób Nieruchomości pod potrzeby rozwoju spółdzielczego budownictwa lokatorskiego w ramach aktualnego stanu prawnego. W piśmie przekazanym w dniu 7 listopada br. spółdzielcy podkreślają, że choć spółdzielczość ma szansę stać się najbardziej efektywną formą zaspokajania potrzeb mieszkaniowych osób o przeciętnych dochodach, spółdzielnie mieszkaniowe generalnie z obecnych form prawnych nie korzystają, a sprawa ta ma również aspekt natury finansowej. Wydaje się więc, że dla uatrakcyjnienia tej możliwości pozyskiwania tych gruntów na cele, o których mowa, powinny nastąpić określone zmiany prawne.** □

✓ **19 listopada br. w odbyło się drugie już spotkanie poświęcone lustracji z udziałem przedstawicieli krajowych i regionalnych spółdzielczych związków rewizyjnych. Połączone było z posiedzeniem Komisji Lustracji ZO KRS. Do 8 listopada br. związki mogły kierować do Biura Zarządu KRS uwagi do Trybu i Zasad Przeprowadzania Lustracji Organizacji Spółdzielczych oraz zasad szkoleń lustratorów. Komisja zebrala zgłoszone uwagi i będzie je rozpatrywać na kolejnych posiedzeniach** □

Tekst jednolity ustawy
z dnia 16 września 1984 r.

Prawo spółdzielcze

według stanu prawnego na dzień 1 stycznia 2024 roku.

W cyklu „Biblioteczka Krajowej Rady Spółdzielczej ukazał się tekst jednolity ustawy z dnia 16 września 1984 r. Prawo spółdzielcze według stanu prawnego na 1 stycznia 2024 roku. Mamy nadzieję, że ta podręczna broszurka będzie pomocna w codziennej pracy organów spółdzielni.

20 cena:
zł brutto

zamówienia: tecza.polska@krs.com.pl

Kalendarium:

- ✓ **4 listopada** - posiedzenie Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej poświęcone projektowi zmian w Ustawie o ekonomii społecznej.
- ✓ **7 listopada** - wyjazdowe posiedzenie Komisji Spółdzielczości Konsumentów ZO KRS do "Społem" SDH "Central" w Łodzi.
- ✓ **12-15 listopada** - Ogólnopolskie Spotkania Ekonomii Społecznej
- ✓ **14 listopada** - Jubileusz 50-lecia działalności Spółdzielni Mieszkaniowej „Czechów” w Lublinie.
- ✓ **14 listopada** - Zjazd Delegatów Ogólnopolskiego Związku Rewizyjnego Spółdzielni Socjalnych. Warszawa, Hotel Sobieski.
- ✓ **18 listopada** - posiedzenie Komisji Spółdzielczości Mieszkaniowej ZO KRS.
- ✓ **19 listopada** - szkolenie „Zamknięcie ksiąg rachunkowych i sporządzenie sprawozdania finansowego za rok 2024”. Organizator: KRS
- ✓ **19 listopada** - posiedzenie Komisji Lustracji ZO KRS połączone ze spotkaniem przedstawicieli spółdzielczych związków rewizyjnych na temat lustracji spółdzielczej.
- ✓ **20 listopada** - wyjazdowe posiedzenie Komisji Samorządu Spółdzielczego i Promocji do SKR Sokoły oraz SM „Mlekovita”.
- ✓ **21 listopada** - Nadzwyczajny Zjazd Delegatów KZRSS „Społem” w Warszawie.
- ✓ **22 listopada** - szkolenie „Odpowiedzialność członków organów spółdzielni za ewentualne nieprawidłowości w księgowości w świetle ustawy o rachunkowości oraz stanowiska MF - zapewnienie bezpieczeństwa prawnego organom spółdzielni”. Organizator: KRS.
- ✓ **22 listopada** - konferencja na Uczelni Łazarskiego w Warszawie „Przyszłość Mieszkalnictwa w Polsce. Perspektywy wykorzystania środków z programów rządowych i europejskich przez spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe”. Organizator: Polskie Towarzystwo Mieszkaniowe.
- ✓ **23 listopada** - jubileusz działalności spółdzielczych Sanatoriów Uzdrowiskowych „Limba” w Piwnicznej i „Watra” w Krynicy Zdroju. Organizator: Handlowo-Usługowa Spółdzielnia Osób Prawnych „S.Ch.”
- ✓ **25 listopada** - posiedzenie Komisji Prawa i Legislacji Spółdzielczej ZO KRS
- ✓ **25-30 listopada** - Zgromadzenie Ogólne Międzynarodowego Związku Spółdzielczego w New Dehli.
- ✓ **26 listopada** - posiedzenie Prezydium ZO KRS

Uroczystość z udziałem Marszałkini Senatu RP

„Społem” uhonorowało Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego

W dniu 23 października br. w siedzibie Krajowego Związku Rewizyjnego Spółdzielni Spożywców „Społem” uroczystie odsłonięto tablicę ku pamięci Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego, którego 155 rocznica urodzin przypada w marcu bieżącego roku.

W uroczystości uczestniczyła Marszałek Senatu RP **Małgorzata Kidawa-Błońska**, senatorowie: **Jolanta Hibner**, **Krzysztof Kwiatkowski** i **Waldemar Witkowski**, wiceburmistrz Mokotowa **Marek Rojszyk**, a przede wszystkim liczni spółdzielcy, przedstawiciele spółdzielczości spożywców. Krajową Radę Spółdzielczą reprezentował Przewodniczący Zgromadzenia Ogólnego **Andrzej Półrolniczak**.

Małgorzata Kidawa-Błońska w swoim wystąpieniu podziękowała Zarządowi KZRSS „Społem” za piękne uhonorowanie jej prapradziadka. Zwróciła uwagę, że ideały spółdzielcze są ponadczasowe:

- Oddając hołd Stanisławowi Wojciechowskiemu oddajemy hołd całemu pokoleniu spółdzielców. To był niezwykle ruch, który miał w sobie wszystko, co w nas najlepsze - podkreśliła Marszałek Sejmu.
- Współpraca, zaufanie, solidarność, uczciwość i sprawiedliwość to piękne cechy i na nich budowano ruch spółdzielczy. Dzięki niemu przygotowaliśmy się do tworzenia podstaw patriotyzmu gospodarczego. Mam nadzieję, że w dzisiejszych czasach ruch spółdzielczy będzie dalej się rozwijał, bo ludzie potrzebują poczucia bezpieczeństwa. □

Ogólnopolskie Spotkania Ekonomii Społecznej

Ekonomia społeczna - przedsiębiorczość jutra

Pod takim hasłem w Warszawie 12-15 listopada br. odbyły się Ogólnopolskie Spotkania Ekonomii Społecznej pod patronatem Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Jak co roku OSES złożyło się wiele spotkań i konferencji z udziałem najważniejszych organizacji środowiska ekonomii społecznej. 12 listopada w gmachu MRPiPS odbyła się konferencja „Zatrudnienie Socjalne jutra. Misja, sieciowanie, kierunki zmian”. Dzień później, podczas Ogólnopolskiego Forum Ekonomii Społecznej, Przewodniczący Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej **Bogdan Skrzypczak** zaprezentował projekt zmian w ustawie o ekonomii społecznej. Natomiast 15 listopada odbyło się spotkanie uczestników projektu „SAMO-ES. Samoorganizacja przedsiębiorstw społecznych jako odpowiedź na wyzwania społeczne”, realizowanego m.in. przez Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych. Projekt ma na celu zbudowanie sieci przedsiębiorstw społecznych, a w rezultacie - organizacji reprezentującej całe środowisko. Dodać należy, że OZRSS w dniu 14 listopada br. odbył także swój zjazd statutowy. □

W Parlamencie:

Zespół ds. spółdzielczości

W dniu 19 listopada br. swoje czwarte posiedzenie odbył Parlamentarny Zespół ds. Spółdzielczości. W spotkaniu, które prowadził Senator **Krzysztof Kwiatkowski**, uczestniczył Prezes Zarządu KRS **Mieczysław Grodzki** a także przedstawiciele Poznańskiego Banku Spółdzielczego z Prezesem **Pawłem Bur-sigiem**. Przedmiotem dyskusji była działalność i znacznie spółdzielczego sektora bankowego oraz jego oczekiwania względem stanowiących w naszym kraju przepisów prawa. □

O spółdzielczości mieszkaniowej

W dniu 5 listopada br. po raz piąty zebrał się Parlamentarny Zespół ds. Spółdzielczości Mieszkaniowej pod przewodnictwem posła **Kamila Wnuka**. W spotkaniu uczestniczył Przewodniczący ZO KRS **Andrzej Półrolniczak** i dyrektor Biura Zarządu KRS **Krzysztof Ksyta**. Zespół przedstawił rekomendację dotyczącą pełnomocnictw na walnych zgromadzeniach SM - nie będzie postulował ich całkowitej likwidacji, ale ograniczenia do członków najbliższej rodziny lub innych członków spółdzielni. Na spotkaniu obecni byli przedstawiciele Ministerstwa Rozwoju i Technologii: Zastępca Dyrektora Departamentu Mieszkalnictwa **Eliza Chojnicka** i Naczelnik Wydziału **Michał Mleczko**. Jak podkreślili, resort rozwoju prowadzi prace analityczne przede wszystkim pod kątem wykonania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, projektowane zmiany nie obejmują jednak nowelizacji ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. □

✓ W dniu 6 listopada odbył się jubileusz 60-lecia działalności Zespołu Szkół nr 1 im. Stanisława Staszica w Pruszkowie. Jest to dawna Szkoła Rzemiosł Budowlanych, która dziś kształci młodzież w różnych zawodach technicznych (m.in. techników budownictwa oraz techników systemów urządzeń energetyki odnawialnej), mechaników samochodowych i innych rzemieślników. W uroczystości wzięła udział Minister Edukacji **Barbara Nowacka**, a także europosłanka **Kamila Gasiuk-Pihowicz**, posłanka **Bożena Żelazowska** i liczni samorządowcy. Prezes Zarządu KRS **Mieczysław Grodzki** gratulując pięknego jubileuszu podkreślił, jak ważne i potrzebne jest dziś kształcenie zawodowe. Spółdzielnie różnych branż, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, czekają na wykwalifikowanych pracowników, których mogą wykształcić takie właśnie placówki oświatowe. Przypomniał też, że patron Szkoły nazywany jest „Ojcem spółdzielczości polskiej”. □

Prezes Zarządu KRS Mieczysław Grodzki przemawia podczas jubileuszu (źródło: Powiat Pruszkowski)

Międzynarodowy Rok Spółdzielczości

Spółdzielnie budują lepszy świat

Światowa konferencja spółdzielcza

Inauguracja Roku Spółdzielczości

W dniach 25 - 30 listopada br. odbywa się Światowa Konferencja Spółdzielcza w stolicy Indii New Delhi, zapowiadana od dawna jako największe wydarzenie spółdzielcze ostatnich lat.

Konferencja, przebiegająca pod hasłem „Spółdzielnie budują pomyślność dla wszystkich”, jest jednocześnie okazją inauguracji proklamowanego przez ONZ Międzynarodowego Roku Spółdzielczości 2025.

Gospodarzami Konferencji są wielka indyjska spółdzielnia produkująca nawozy sztuczne IFFCO wraz z 18 innymi organizacjami spółdzielczymi z tego kraju, a udział swój zapowiedziało wielu prominentnych polityków z Indii i innych państw i organizacji międzynarodowych.

Na licznych sesjach plenarnych, równoległych, tematycznych itp. najważniejsze poruszane tematy to „Polityka wspomagająca spółdzielnie”, „Tożsamość spółdzielcza na rzecz pomyślności dla wszystkich”, „Kształtowanie przyszłości - ku realizacji pomyślności dla wszystkich w XXI wieku”.

Kulminacją wydarzenia będzie Zgromadzenie Ogólne Międzynarodowego Związku Spółdzielczego, podczas którego przyjęty zostanie program obchodów Międzynarodowego Roku Spółdzielczości, uchwalona strategia MZS na lata 2026-2030, a także odbędą się dyskusje nad nowelizacją Deklaracji Spółdzielczej Tożsamości i systemem wyliczania składek członkowskich oraz liczby głosów dla organizacji członkowskich. Własne zgromadzenia ogólne oraz inne konferencje organizują równolegle najważniejsze organizacje branżowe działające w ramach Międzynarodowego Związku Spółdzielczego. □

Panu

Adamowi Jarząbowi

Członkowi Zarządu

Handlowo-Usługowej Spółdzielni

Osób Prawnych „S.Ch.” w Warszawie

wyrazy głębokiego współczucia z powodu śmierci

Matki

składają

Rada Nadzorcza, Zarząd i pracownicy

Handlowo-Usługowej Spółdzielni

Osób Prawnych „S.Ch.”.

Inicjatywa nowa, ale bardzo rozwojowa

Spółdzielnie uczniowskie Finlandii

W Finlandii - jednym z najbardziej uspołdzielczonych krajów na świecie (według statystyk do spółdzielni należy tu 85 proc. populacji) - spółdzielnie uczniowskie i studenckie są zjawiskiem stosunkowo nowym. Pierwsza taka spółdzielnia powstała dopiero w 1997 roku przy Uniwersytecie Nauk Stosowanych w Jyväskylä jako efekt prowadzonych od czterech lat szkoleń w zakresie rozwijania przedsiębiorczości wśród studentów tej uczelni. Od tego czasu ruch tworzenia spółdzielni uczniowskich i studenckich bardzo się w Finlandii rozwinął i zyskują one na popularności jako skuteczne narzędzie uczenia młodzieży zasad i praktyki przedsiębiorczości.

informacji zwrotnych. W rezultacie odgrywają one kluczową rolę w wychowywaniu kolejnego pokolenia przedsiębiorców i liderów spółdzielczości. By jednak

ich potencjał mógł być w pełni wykorzystany, muszą stawić czoła pewnym wyzwaniom. Są to przede wszystkim niechęć młodych ludzi do głębszego angażowania się, zwłaszcza w działalność w organach spółdzielni, nieumiejętność pracy zespołowej, a także wyzwania finansowe i administracyjne. Jak podkreśla ekspertyza w konkluzjach, ich przyszłość w sumie przedstawia się pozytywnie, co otworzy nowe perspektywy dla uczniów i studentów, instytucji edukacyjnych oraz całego społeczeństwa w rozwijaniu nowych form kolektywnej i zrównoważonej przedsiębiorczości. □

Niedawna ekspertyza przeprowadzona w 2024 r. przez ośrodek badawczy głównej fińskiej organizacji spółdzielczej Pellervo Coop Center wykazała istnienie co najmniej 60 tego typu spółdzielni w około 30 instytucjach edukacyjnych kraju. Działają one najczęściej wśród studentów tzw. uniwersytetów nauk stosowanych (są to uczelnie wyższe o ukierunkowaniu praktycznym) oraz wśród uczniów szkół zawodowych i techników, ale zdarzają się też w liceach, szkołach specjalnych i uniwersytetach. Są bardzo zróżnicowane pod względem wielkości - liczą od 5 do 500 członków.

Wspomniana ekspertyza, w której zebrano też wśród członków i kadry dydaktycznej uczelni i szkół opinie o spółdzielniach, podkreśla, że uczestnicząc w spółdzielniach, uczniowie i studenci uczą się współpracy, demokratycznego podejmowania decyzji i odpowiedzialnego zarządzania zasobami. Doświadczenia te przygotowują ich do przyszłej kariery zawodowej i zaszczepiają poczucie odpowiedzialności społecznej oraz zaangażowania w życie społeczności. Spółdzielnie promują również innowacyjność i kreatywność, umożliwiając uczniom odkrywanie nowych pomysłów we wspierającym środowisku. Rozwijają też praktyczne umiejętności komunikacji, negocjacji, otrzymywania i korzystania z

Cooperatives Europe krytycznie o węgierskim programie

Węgierska prezydencja, a spółdzielczość

1 lipca Węgry przejęły rotacyjne przewodnictwo w Radzie UE od swojego belgijskiego poprzednika. Nadzieje i obawy dla spółdzielczości związane z węgierską prezydencją wyraziła ostatnio Cooperatives Europe.

Mandat Budapesztu przypada na wyjątkowy czas: wyłoniony został nowy skład Parlamentu Europejskiego, wkrótce znany będzie kształt nowej Komisji Europejskiej, a jednocześnie trwa wojna na Ukrainie, pogłębia się kryzys migracyjny, zaś wiele krajów środkowej Europy doświadcza katastrofalnych powodzi. Nic dziwnego, że węgierska prezydencja postawiła kwestie migracji i bezpieczeństwa na pierwszym miejscu. Te sprawy w niewielkim stopniu mają związek ze spółdzielczością. Ale są też inne priorytety podkreślane przez Węgrów, które już wiążą się z nią znacznie silniej. To przede wszystkim polityka konkurencyjności.

W strategicznym dokumencie Rady Europejskiej na lata 2024-2029 przywódcy UE ogłosili Nowy Europejski Ład Kon-

kurencyjności, który Węgry powtórzyli w swoim programie. Ogłosiły zamiar wspierania MŚP i ich odporności poprzez pracę nad środkami wsparcia, zmniejszeniem obciążeń i lepszymi regulacjami. Cooperatives Europe przyjęła to z zadowoleniem, gdyż priorytety te są zgodne z jej działaniami na rzecz uproszczenia wymogów prawnych i sprawozdawczych dla wszystkich przedsiębiorstw, a więc i spółdzielni. Organizacja wyraziła też zadowolenie z dużego znaczenia polityki spójności dla nowej prezydencji, w tym roli tej polityki w promowaniu konkurencyjności i zatrudnienia. Rozczarowujące dla Cooperatives Europe jest podejście Węgier do polityki rozszerzenia. Ich program wydaje się koncentrować wyłącznie na Bałkanach Zachodnich, pomijając kraje Partnerstwa Wschodniego, zwłaszcza Ukrainę. Orga-

nizacja wyraziła nadzieję, że prezydencja zapewni podobny poziom zaangażowania UE w tych krajach, a sama deklaruje, że będzie nadal opowiadać się za dialogiem z tym regionem, z którym już blisko współpracuje wielu jej członków poprzez działania biznesowe i wspieranie spółdzielczości, a w przypadku Ukrainy - przez bezpośrednią pomoc dotkniętym wojną spółdzielniom. Negatywnie oceniony też został brak wzmianek w węgierskim programie o ekonomii społecznej i o polityce społecznej. Zakres działań wydaje się być ograniczony do integracji społecznej osób niepełnosprawnych i gospodarki o obiegu zamkniętym. Cooperatives Europe przypomina, że obowiązuje stworzony w 2021 r. Plan Działania na rzecz Ekonomii Społecznej, w realizacji którego wiele jeszcze pozostaje do zrobienia na szczeblu UE, aby w pełni wspierać przedsiębiorstwa społeczne i spółdzielnie przyczyniające się do budowy sprawiedliwego i zrównoważonego społeczeństwa we wszystkich państwach członkowskich.

dr Adam Piechowski

Ministerstwo Cyfryzacji

■ Misją resortu cyfryzacji jest poprawa życia Polaków poprzez wdrożenie technologii cyfrowych w życiu społecznym i gospodarczym kraju. Jak Pan Premier ocenia postęp jaki nastąpił w tym zakresie w ciągu ostatnich lat?

- Polska poczyniła znaczący postęp w zakresie cyfryzacji. Jesteśmy zdecydowanie na fali wznoszącej, perspektywa jest bardzo ambitna i ekscytująca. Od lat 90., kiedy stawialiśmy pierwsze kroki, przeszliśmy od pojedynczych rozwiązań cyfrowych do pełnych usług online, które dzisiaj oznaczają wygodniejsze życie dla milionów obywateli i obywateli. 30 lat temu Polska dopiero otwierała się na nowoczesne technologie, a informatyzacja administracji publicznej była w początkowej fazie. Większość urzędów działała „na papierze”, a technologie informatyczne były ograniczone do prostych operacji w sektorze prywatnym, jak i w bankowości. Dzisiaj dzięki ePUAP, Profilowi Zaufanemu i mObywatel 2.0, większość spraw urzędowych można załatwić bez konieczności wychodzenia z domu. Liczby mówią same za siebie: ponad 19 milionów pobrań aplikacji mObywatel to wyraźny znak, że Polacy coraz chętniej korzystają z cyfrowych usług. Dla mnie oznacza to chęć dalszej pracy nad mObywatel i wprowadzanie do niej coraz większej liczby usług.

Cyfryzacja kraju to sztafeta. Najpierw jedni coś robią, potem inni to wykorzystują, naprawiają i przerabiają. Na tym przykładzie widać też ciągłość działalności Państwa. Dzięki kompleksowym rozwiązaniom takim jak CEPIK, który od 2004 r. przeszedł szereg modernizacji, możemy teraz korzystać z takich usług, jak „Historia Pojazdu” czy „Sprawdź punkty karne”, które też możemy sprawdzić w aplikacji mObywatel. To właśnie dzięki centralnym bazom danych nie musimy nosić przy sobie prawa jazdy czy dowodu rejestracyjnego. Natomiast wprowadzenie e-dowodów zrewolucjonizowało sposób potwierdzania tożsamości obywateli. Klienci administracji publicznej mogą skorzystać z tzw. e-usług - czyli załatwić swoje urzędowe sprawy bez fizycznej obecności w urzędach. Obecnie elektroniczny mDowód ma ponad 8 milionów obywateli, co znacząco zwiększyło bezpieczeństwo i wygodę użytkowników.

Ministerstwo Cyfryzacji ciężko pracowało nad tymi rozwiązaniami, co sprawiło, że Polska stała się liderem cyfryzacji w regionie. To dzięki takim innowacjom jak

Polska wobec wyzwania cyfrowej transformacji

Przed wszystkim edukacja

O kierunkach działań Rządu w zakresie wdrażania technologii cyfrowych, naszej pozycji w cyfrowej Europie, najważniejszych wyzwaniach i programach wsparcia dla obywateli, rozmawiamy z Panem Krzysztofem Gawkowskim, Wicepremierem i Ministrem Cyfryzacji

Wicepremier Minister Cyfryzacji Krzysztof Gawkowski przedstawia projekt Strategii Cyfryzacji Polski na konferencji 28 października br. (źródło: www.gov.pl/web/cyfryzacja)

e-dowód, cyfrowa tożsamość i mDowód docenia się nas w Europie. Odpowiednie regulacje i polityka państwa sprawia, że technologia może służyć ludziom. Usprawniamy administrację publiczną i zapewniamy lepszą obsługę klientów administracji. Dla obywateli i obywateli oznacza to po prostu ułatwienie.

■ Czy cyfryzacja w Polsce jest procesem spontanicznym i ewolucyjnym, czy wymaga się ją decyzjami administracyjnymi?

- Jest to proces, który łączy rozwój technologii z decyzjami państwa. Z jednej strony technologia rozwija się szybko, a rynek i konsumenci często przyjmują nowe rozwiązania „naturalnie”, zanim państwo je ureguluje. To szczególnie widać w obszarach tj. sztuczna inteligencja. Rolą państwa jest jednak zapewnić, by technologia służyła ludziom i chronić ich prawa w cyfrowym świecie. Gdy państwo nie ma dokumentu strategicznego, jego polityka cyfryzacji przypomina podróż bez wyraźnego drogowskazu.

My wiemy, dokąd chcemy dojść i mamy plan, by w pełni wykorzystać potencjał nowych technologii. W tym celu powołana została ministerialna Rada ds. Cyfryzacji. Dzięki jej pracy finalizujemy strategię, która będzie takim drogowskazem. Chcemy wskazać długoterminowy kierunek rozwoju cyfryzacji w Polsce. Dzięki temu dokumentowi nie tylko efektywnie wprowadzimy polityki unijne, ale

także lepiej wydamy środki z budżetu państwa i funduszy europejskich.

Prace nad strategią poprzedzają też szerokie konsultacje społeczne - w grudniu 2023 r. w Ministerstwie Cyfryzacji i w czerwcu tego roku na PGE Narodowym spotkaliśmy się z ponad 300 ekspertami i liderami branży tech-

nologicznej, a w grudniu tego roku czekają nas kolejne konsultacje. Wsłuchaliśmy się w głos obywateli i rynku - z czego czerpiemy wiedzę na temat potrzeb i inspirację do dalszych prac.

Kluczem do sukcesu będzie adaptacja i gotowość przyjęcia do wiadomości, że nie wiemy wszystkiego. Słyszałem ostatnio na jednej z debat, że jedną z najważniejszych umiejętności przyszłości będzie odporność psychiczna na niewiedzę. Nie da się przeczytać całego Internetu, dla człowieka jest to nieosiągalne. Za to sztuczna inteligencja może - mam tu na myśli modele językowe, OpenAI czy polskie, tj. PLLum i Bielik.

Druga kluczowa umiejętność to wykorzystanie sztucznej inteligencji w życiu codziennym i zawodowym na szeroką skalę. Oczywiście z pewną ostrożnością. Właśnie po to podejmujemy szereg działań: implementacja prawa unijnego AI Act, Projekt Krajowego Systemu Cyberbezpieczeństwa, czy też ostatnio zainicjowanie powołania Instytutu IDEAS, który będzie zajmował się badaniami na sztucznej inteligencją.

Cyfryzacja jest zatem jak budowanie nowej drogi - to państwo wytycza trasę, ale wspólnie z biznesem stawiamy drogowskazy, by obywatele mogli łatwiej poruszać się po cyfrowym świecie. Państwo ma kluczowy wpływ na rozwój - wspiera kompetencje cyfrowe i rozbudowuje sieci telekomunikacyjne. Nasze działania w zakresie cyfrowych usług publicznych, takich jak e-recepty czy automatyzacja podatków, realnie ułatwiają życie. Cyfryzacja to także współpraca z sektorem prywatnym. Przykładem jest Profil Zaufany,

który dzięki współpracy z bankami zyskał ogromną popularność.

■ **Na pewno nie wszystkie obszary działalności Państwa i nie wszystkie społeczności rozwijają się równomiernie pod kątem cyfryzacji. Które są w czołówce? Które zdecydowanie sobie nie radzą?**

- Polska stoi na czele cyfrowej transformacji w wielu obszarach, szczególnie jeśli chodzi o usługi publiczne i infrastrukturę technologiczną. Narzędzia takie jak CEPIK, mObywatel czy System Rejestrów Państwowych stały się kluczowymi elementami tego procesu.

Oczywiście cyfryzacja Polski jest w trakcie budowy. Główne miasta już korzystają z nowoczesnych rozwiązań, ale mniejsze miejscowości i wsie wciąż mają mniejszy dostęp do infrastruktury, co wymaga dalszych inwestycji, aby nie było tzw. „białych plam” na teleinformatycznej mapie Polski. Inwestycji wymaga też edukacja cyfrowa, aby wszyscy obywatele byli dobrze przygotowani do korzystania z e-usług.

Nie możemy też zapominać o cyberbezpieczeństwie, które nabiera coraz większego znaczenia, o czym bardzo często mówię. Rosnące zagrożenia związane z atakami hakerskimi, ochrona danych obywateli, a także walka z dezinformacją - w tym działaniami rosyjskich służb - to poważne wyzwania. Stawiamy im czoła, aby zapewnić bezpieczeństwo w sferze cyfrowej i zwiększyć zaufanie obywateli do e-usług.

■ **A jak wyglądamy pod tym kątem na tle pozostałych krajów UE?**

- Radzimy sobie dość dobrze. W niektórych obszarach osiągnęliśmy znaczący postęp, w innych mamy jeszcze sporo do zrobienia. Dobrze wypadamy pod kątem cyberbezpieczeństwa - nasze przedsiębiorstwa są świadome zagrożeń i stosują zaawansowane środki ochrony, co plasuje nas w czołówce europejskiej. W zakresie umiejętności cyfrowych Polska wciąż pozostaje poniżej unijnej średniej. 44,3 proc. dorosłych Polaków posiada podstawowe umiejętności cyfrowe, podczas gdy średnia UE wynosi 55,56 proc. Kraje takie jak Holandia, czy Finlandia przodują z wynikami powyżej 80 proc. To jasny sygnał, że musimy intensywnie inwestować w edukację cyfrową, by dogonić czołówkę.

Myślę też, że w obszarze cyfryzacji przedsiębiorstw trzeba jeszcze wiele zrobić. Część polskich firm, zwłaszcza małych i średnich, ma niski poziom cyfryzacji. To wyzwanie, które wymaga od nas dalszych działań, aby polskie przedsiębiorstwa mogły pełniej korzystać z narzędzi cyfrowych, tj. chmura, czy sztuczna inteligencja. Jeśli chodzi o liczbę specjalistów ICT, Polska również wypada

poniżej średniej. W sektorze tym zatrudnionych jest 4,3 proc. osób, podczas gdy unijna średnia to 5 proc. Choć dynamicznie rozwijamy kadrę IT nadal musimy skupić się na kształceniu specjalistów, aby podnieść ten wskaźnik. Ale trzeba tutaj jasno zaznaczyć, że mamy też znakomitych specjalistów z obszaru sztucznej inteligencji i informatyki. Młodzi ludzie sami doksztalcają się, szukają wyzwań i ciekawych projektów. Mam wrażenie, że mało się o tym mówi, ale Polacy od kilku lat odnoszą ogromne sukcesy na arenie międzynarodowej. Ostatnio w olimpiadach informatycznych polscy licealiści zdobywają pierwsze miejsca. To świadczy o ogromnym potencjale jaki drzemie w młodym pokoleniu.

■ **Jak realnie ocenia Pan szanse na realizację wsparcia cyfryzacji w Polsce ze środków KPO? Jakie są plany resortu z tym związane?**

- Realizacja wsparcia cyfryzacji w Polsce ze środków Krajowego Planu Odbudowy to ambitny i realny plan. Mamy solidne podstawy do jego wdrożenia,

- W bieżącym roku koncentrujemy się na działaniach fundamentalnych dla dalszej cyfrowej transformacji naszego kraju oraz dla cyberbezpieczeństwa. Jednym z priorytetów było przyjęcie ustawy Prawo Komunikacji Elektronicznej, które udało nam się uchwalić latem tego roku. Aktualnie pracujemy nad drugą kluczową ustawą - nowelizacją ustawy o Krajowym Systemie Cyberbezpieczeństwa, która jest po serii konsultacji.

Zgodnie z nowymi wymogami unijnymi, wprowadzamy rozwiązania które znacząco wzmocnią ochronę Polski przed rosnącą liczbą ataków hakerskich oraz zagrożeniami w cyberprzestrzeni. Zapewnienie bezpiecznej infrastruktury cyfrowej jest fundamentem każdego nowoczesnego państwa.

Równocześnie inwestujemy w rozwój infrastruktury szerokopasmowej, aby zlikwidować tzw. „białe plamy” na mapie cyfrowej Polski. To kluczowy element walki z wykluczeniem cyfrowym i duże wyzwanie, w które muszą się włączyć też firmy telekomunikacyjne. W ramach KPO realizujemy projekty, które mają za-

Strategia Cyfryzacji Polski to dokument, który wyznaczy kierunki rozwoju cyfryzacji w Polsce na najbliższe lata. Dzięki niemu będziemy mogli efektywnie wykorzystać środki europejskie i wprowadzać innowacje, które uczynią nasz kraj liderem w obszarze nowoczesnych technologii....

ponieważ mamy taktykę, jasno określiliśmy nasze cele i priorytety. Zgodnie z wymogami UE i potrzebami kraju, skupiamy się na rozwoju infrastruktury szerokopasmowej, modernizacji administracji publicznej, wsparciu transformacji cyfrowej firm i podnoszeniu kompetencji cyfrowych Polaków.

Kluczowym czynnikiem jest współpraca między rządem, samorządami i sektorem prywatnym. Przygotowaliśmy odpowiednie ramy prawne i operacyjne, które umożliwiają szybkie wdrażanie projektów. Tempo realizacji zależy jednak w dużej mierze od lokalnych inicjatyw oraz od odpowiedzialnego zarządzania środkami. Wsparcie ze środków KPO daje szansę na szybki postęp, ale cyfryzacja wymaga ciągłych inwestycji w innowacje i kompetencje ludzi. Przygotowujemy kolejne konkursy, które będą wspierały e-kompetencje, cyberbezpieczeństwo oraz cyfrową transformację przedsiębiorstw poprzez pożyczki.

■ **Jakie są najważniejsze działania i projekty Ministerstwa Cyfryzacji w bieżącym roku?**

pewnić każdemu obywatelowi dostęp do internetu, co pozwoli na równy dostęp do nowoczesnych usług i możliwości, jakie niesie cyfryzacja. Zwłaszcza po powodzi mamy wiele rzeczy do odbudowy, bo żywioł pochłonął wiele masztów telekomunikacyjnych.

Nie zapominamy o tym, że cyfryzacja to nie tylko infrastruktura, ale przede wszystkim kompetencje. W związku z tym w bieżącym roku realizujemy programy, które mają podnieść umiejętności cyfrowe Polaków. Skupiamy się na wsparciu osób, które są najbardziej narażone na wykluczenie - starszych, osób z mniejszych miejscowości oraz pracowników sektora publicznego. Te działania pomagają zmniejszać nierówności i pozwalają coraz większej liczbie obywateli w pełni korzystać z cyfrowych usług publicznych i komercyjnych.

Kolejnym strategicznym projektem, nad którym intensywnie pracujemy - i o którym zdążyłem już wspomnieć - jest Strategia Cyfryzacji Polski. To dokument, który wyznaczy kierunki rozwoju cyfryzacji w Polsce na najbliższe lata. Dzięki niemu będziemy mogli efektywnie wykorzystać środki europejskie i wprowadzać

innowacje, które uczynią nasz kraj liderem w obszarze nowoczesnych technologii. Na poziomie lokalnym uruchamiamy również inicjatywę „Kluby Rozwoju Cyfrowego”

■ Czemu służy ten projekt?

- Kluby Rozwoju Cyfrowego są po to, aby na poziomie lokalnym mieszkańcy mogli zdobywać nowe umiejętności cyfrowe. Projekt ten ma przede wszystkim wyrównywać szanse w dostępie do technologii i wspierać osoby, które z różnych powodów mogą mieć utrudniony dostęp do nowoczesnych narzędzi. W polskich gminach powstaną więc miejsca, gdzie mieszkańcy będą mogli zdobywać nowe umiejętności cyfrowe. Ogłoszony w czerwcu br. konkurs na dofinansowanie pozwoli gminom na utworzenie takich klubów.

Kierujemy to wsparcie do osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym, np. do osób starszych, które będą mogły skorzystać z pomocy w przyswajaniu nowoczesnych technologii, uzyskać indywidualną pomoc w nauce obsługi komputera, korzystania z internetu, a także wsparcie w zakresie bezpieczeństwa w sieci, czy korzystania z e-usług publicznych.

Jedną z głównych wartości tego projektu jest jego zasięg i systemowe podejście. Chcemy, by kluby stały się miejscami spotkań, gdzie nie tylko rozwijamy umiejętności, ale też budujemy lokalne społeczności oparte na współpracy i wzajemnym wsparciu. Zakładamy, że do końca 2024 roku powstaną pierwsze 64 kluby, a w latach 2025-2026 projekt zostanie rozszerzony na całą Polskę. Docelowo w każdej z 2 500 gmin powstanie Klub Rozwoju cyfrowego, a aż 5000 edukatorów będzie pomagać mieszkańcom w zdobywaniu nowych umiejętności.

Kluby będą działać w istniejących już placówkach takich jak biblioteki, domy kultury czy świetlice. Dzięki temu te miejsca staną się jeszcze bardziej użyteczne dla lokalnych społeczności, dostarczając nowych funkcji i usług. Co ważne, ich działalność będzie finansowana ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego na lata 2021-2027. Całkowity budżet projektu wynosi ponad miliard złotych.

Kluby Rozwoju Cyfrowego to jak most do cyfrowego świata - chcesz zdobyć niezbędne umiejętności i bezpiecznie korzystać z nowych technologii? Zapisz się do takiego klubu w swojej gminie. To inwestycja w przyszłość, która wyrówna szanse i przygotowuje nas do życia w nowoczesnym, cyfrowym społeczeństwie.

■ **Cyfryzacja jest procesem wymagającym, a dla wielu podmiotów gospodar-**

czych zbyt kosztownym. Wiele mówi się o budowaniu kompetencji osób wykluczonych cyfrowo, ale czy brane są także pod uwagę kompetencje podmiotów gospodarczych?

- Cyfryzacja to wyzwanie, zwłaszcza dla mniejszych firm, które często obawiają się wysokich kosztów i trudności w adaptacji nowych technologii. Dlatego nasze działania wspierają również przedsiębiorców. Muszą oni zdobywać niezbędne kompetencje cyfrowe i skutecznie wdrażać innowacje. Dlatego też w ramach Programu Rozwoju Kompetencji Cyfrowych (PRKC) kierujemy nasze działania do przedsiębiorców i kadry zarządzającej aby pokazać, że cyfryzacja to inwestycja, a nie dodatkowy koszt - bo to potem się zwróci. Dzięki temu przedsiębiorcy mogą lepiej zrozumieć, jak nowe technologie mogą usprawnić ich działalność i popra-

wych na masową skalę, również kilka spółdzielni zostało zainfekowanych przez ransomware. Czy resort ma jakiś pomysł na rozwiązanie tego problemu? Czy widzi Pan możliwość stworzenia programu wsparcia cyberbezpieczeństwa dla spółdzielni, które przechowują dane milionów Polaków?

- W Ministerstwie Cyfryzacji rozumiemy, jak duża odpowiedzialność za ochronę danych mieszkańców spoczywa na spółdzielniach mieszkaniowych. Utrata tych danych przez cyberataki typu ransomware może poważnie zakłócić ich działanie. Dlatego spółdzielnie powinny szczególnie dbać o bezpieczeństwo swojej infrastruktury IT, opracowując procedury szybkiego reagowania w sytuacji cyberataku.

Środki, które mamy, są przeznaczone na wzmocnienie krajowego systemu

W Ministerstwie Cyfryzacji rozumiemy, jak duża odpowiedzialność za ochronę danych mieszkańców spoczywa na spółdzielniach mieszkaniowych. Powinny one szczególnie dbać o bezpieczeństwo swojej infrastruktury IT, opracowując procedury szybkiego reagowania w sytuacji cyberataku....

wić konkurencyjność. Szkolenia i wsparcie w ramach PRKC pomagają firmom nie tylko rozwijać innowacje, ale także skutecznie je wdrażać - zarówno w sektorze MŚP, jak i w gospodarstwach rolnych.

W lipcu 2024 roku uruchomiliśmy portal kompetencyjcyfrowe.gov.pl, który pełni rolę głównego źródła wiedzy o cyfrowych umiejętnościach. Oferuje szeroki wybór kursów i szkoleń, z których mogą korzystać zarówno osoby indywidualne, jak i przedsiębiorcy. Portal ten umożliwi firmom zdobyć nowe umiejętności i podnosić kwalifikacje pracowników, dzięki czemu ich praca jest efektywniejsza. Co ważne, dzięki Funduszom Europejskim dla Rozwoju Cyfrowego, wspieramy także firmy w obszarze e-usług publicznych i cyberbezpieczeństwa. Te działania mają kluczowe znaczenie dla firm, które chcą działać bezpiecznie i sprawnie w cyfrowym świecie. Skupiamy się na tym, aby małe i średnie przedsiębiorstwa mogły korzystać z nowych technologii w sposób bezpieczny.

Trzeba podkreślić, że cyfryzacja to dla firm nie tylko wyzwanie, ale przede wszystkim szansa. To jak wrzucić wyższy bieg - przyspieszamy nasz rozwój. Nasze działania wspierają przedsiębiorców w tym procesie, by mogli z powodzeniem odnaleźć się w cyfrowej rzeczywistości i skutecznie konkurować na rynku.

■ **W ostatnim czasie opinię publiczną zaniepokoiły wycieki danych wrażli-**

ochrony zgodnie z obowiązującą strategią cyberbezpieczeństwa. Ważne jest, aby spółdzielnie wprowadzały podstawowe mechanizmy ochrony przed cyberzagrożeniami. Warto organizować regularne szkolenia z cyberbezpieczeństwa, aby zwiększyć świadomość zagrożeń i poprawić reakcję na incydenty. W tym celu zachęcam do korzystania z dostępnych materiałów, takich jak strona Ministerstwa Cyfryzacji i Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej (NASK), gdzie znajdują się wytyczne i wskazówki dotyczące cyberbezpieczeństwa.

Zaznaczmy, że wdrożenie procedur reagowania na ataki pozwoli na szybkie działanie, co może ograniczyć skutki ewentualnego wycieku danych. A to jest w takiej sytuacji kluczowe. Również tworzenie kopii zapasowych danych zapewni redukcję strat w takim przypadku.

Podsumowując - współpraca, adaptacja i edukacja spółdzielni to trzy istotne komponenty. Wdrażanie procedur reagowania w przypadku cyberataków już jest tego efektem. I przypominam, w razie tego typu incydentów trzeba współpracować z krajowymi organami, takimi jak CSIRT i NASK, aby uporządkować działania i analizy.

■ **Dziękuję za rozmowę**

rozmawiała
Klementyna Zygarowska

ZLSP świętuje ze swoimi interesariuszami

Pół wieku Wydziału Zarządzania AGH

Pierwszego października 1974 r. z inicjatywy doc. dr inż. Ferdynanda Szwagrzyka na Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie powstał Instytut Organizacji i Zarządzania Przemysłem. W 1992 r. władze Wydziału przyjęły aktualną nazwę, a lata 90. stanowiły okres jego gwałtownego rozkwitu. Związek Lustracyjny Spółdzielni od lat współpracuje z Wydziałem w ramach spółdzielczej edukacji młodzieży. AGH jest interesariuszem ZLSP od 23 marca 2022 r.

11 października br. Prezes Janusz Paszkowski uczestniczył w okolicznościowym posiedzeniu Senatu Uczelni z okazji 50-lecia Wydziału Zarządzania. Podczas uroczystości miał okazję zabrać głos, wysłuchać dyskusji o przeszłości, teraźniejszości i przyszłości Wydziału oraz zapoznać się z najnowszymi trendami w dziedzinie zarządzania. Za życzenia i ciepłe słowa przekazane w imieniu ZLSP otrzymał szczególnie podziękowania od Dziekana Wydziału, dr hab. inż. Marka Dudka prof. ucz., który napisał: *Państwa wsparcie i uznanie dodają nam energii do dalszego działania i przypominają, jak ważne są relacje, które zbudowaliśmy przez te lata.* □

Na Pomorzu - o spółdzielczości w szkołach

Gdańskie targi „Czas na Młodzież”

W dniach 22-24 października br. w gdańskim Centrum Wystawienniczo-Konferencyjnym AMBEREXPO odbyła się kolejna edycja Targów Młodzieżowej Aktywności „Czas na Młodzież”. Były one imprezą towarzyszącą Kongresowi Pomorskiej Ekonomii Społecznej i Pomorskiego Tygodnia Ekonomii Społecznej „Aktywne Pomorze”.

W ramach Kongresu odbyło się spotkanie Grupy Edukacyjnej Krajowego Komitetu Ekonomii Społecznej, na którym omawiano sprawę dotyczące regulacji statusu działania spółdzielni uczniowskich.

Ważnym punktem dla środowiska spółdzielczego była debata *Jak rozwijać przedsiębiorczość młodych osób - kluczowe i życiowe umiejętności*. Wzięli w niej udział **Janusz Paszkowski** Prezes Związku Lustracyjnego Spółdzielni; **Agnieszka Ryczkowska** - nauczycielka szkoły średniej i opiekunka Spółdzielni Uczniowskiej „Z Sercem”; **Elżbieta Zapala** - wicedyrektor Szkoły Podstawowej w Kielcach i długoletnia opiekunka SU Dziupla; **Waldemar Zbytek** - Prezes Zarządu Fundacji Warszawski Instytut Bankowości i przewodniczący Komitetu Organizacyjnego Roku Edukacji Ekonomicznej.

Ze spotkania można wysnuć wniosek, że należy edukować dzieci od najmłodszych lat, a najlepszą formą zdobywania kompetencji jest działalność w spółdzielni uczniowskiej. Wszyscy uczestnicy otrzymali egzemplarz książki „Bankructwo Małego Dżeka”, która uczy o spółdzielczości i w tym roku została wprowadzona na listę lektur ponadpodstawowych dla szkoły podstawowej.

W Targach Młodzieżowej Aktywności „Czas na Młodzież” uczestniczyło ok. 14 tysięcy młodych ludzi ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych. W programie znalazły się warsztaty kreatywne, sportowe i edukacyjne, a także spotkania z organizacjami społecznymi.

Do udziału w wydarzeniu została zaproszona Fundacja Rozwoju Spółdzielczości Uczniowskiej i spółdzielnie uczniowskie działające na terenie całej Polski, w tym laureaci Konkursu o Puchar Krajowej Rady Spółdzielczej. Do Gdańska przybyli przedstawiciele Spółdzielni Uczniowskiej „Szarotka” z Jordanowa, Spółdzielni Uczniowskiej „Dziupla” z Kielc i Spółdzielni Uczniowskiej „Z Sercem” z Miecysła-

wowa. Uczestniczyli w spotkaniach i prezentowali swoją działalność, dzieląc się doświadczeniami z rówieśnikami z Gdańska.

Współpraca spółdzielczości z organizacjami pozarządowymi i środowiskiem ekonomii społecznej przyczynia się do budowania dobrego klimatu wokół wartości i idei spółdzielczych. Gdańsk powoli staje się liderem w zakresie promocji spółdzielczości uczniowskiej w szkołach. Dzięki działaniom Stowarzyszenia „Morena” powstało tu 28 nowych spółdzielni uczniowskich. Stowarzyszenie jest w trakcie realizacji nowych projektów, które mają zaowocować powstaniem kolejnych SU w całym woj. pomorskim. □

W spotkaniu wzięli udział m.in. lokalni parlamentarzyści: europoseł **Marcin Sypniewski**, posłowie **Agnieszka Kłopotek** i **Łukasz Schreiber**, wojewoda kujawsko-pomorski **Michał Szytybel**, Marszałek Województwa **Piotr Calbecki**, liczni samorządowcy, w tym Prezydent Bydgoszczy **Rafał Bruski**, jego zastępczyni **Anna Mackiewicz**, wiceprezydent Grudziądz **Tomasz Smolarek**, Wiceprezydent Torunia **Adam Szponka** i Prezydent Włocławka **Krzysztof Kukucki**. Krajową Radę Spółdzielczą reprezentowali Przewodniczący ZO KRS **Andrzej Półrolniczak** oraz Prezes Zarządu **Mieczysław Grodzki**. Wszystkich obecnych powitał Prezes Zarządu Regionalnego Związku Rewizyjnego Spółdzielni Mieszkaniowych w Bydgoszczy **Zbigniew Sokół**

(na zdjęciu obok), przedstawiając moderatorów spotkania: **Marka Żółtowskiego** - Prezesa Zarządu ZRSM z/s w Toruniu i **Jacka Kołodzieja** - Zastępcę Prezesa Zarządu ZRSM w Bydgoszczy.

Spotkanie rozpoczęło krótkim filmem o spółdzielniach mieszkaniowych regionu kujawsko-pomorskiego, który wprowadzał w dyskusję pod hasłem *Partnerstwo i współpraca to lepsze jutro*. Takie motto przyświecało IV Forum Spółdzielczemu, ale przy okazji przypomniane zostało także popularne hasło *Spółdzielnia Mieszkaniowa to najlepsza wspólnota*, które narodziło się właśnie w bydgoskim środowisku, ale stało się także poza granicami województwa.

Organizatorzy Forum skoncentrowali dyskusję wokół sześciu tez programowych. Kilka z nich zwracało uwagę na specyficznie spółdzielcze aspekty, takie jak potencjał do wspierania lokalnych wspólnot oraz budowanie - nie tylko przystępnych cenowo mieszkań, ale także więzi pomiędzy mieszkańcami. Inne tezy wyrażały oczekiwania środowiska względem władz państwowych i samorządowych w zakresie udziału SM w polityce mieszkaniowej Państwa oraz możliwości korzystania z rozmaitych form pomocy na równi z innymi podmiotami. Jak podkreślił Zbigniew Sokół - nie będziemy dziś pytali naszych gości, „co wy nam możecie dać”, ale „co my możemy wam dać, abyśmy mogli wspólnie kształtować przestrzeń miast i gmin oraz wspólnie dźwigać ciężar prowadzenia gospodarki?”.

Prezes Zarządu KRS **Mieczysław Grodzki** podkreślił, że KRS wielokrot-

IV Forum Spółdzielcze w Bydgoszczy

Partnerstwo i współpraca

W dniu 24 października br. w auli Uniwersytetu WSB „Merito” w Bydgoszczy zebrało się ok. 200 osób - przedstawiciele spółdzielni mieszkaniowych z woj. kujawsko-pomorskiego, a także parlamentarzyści, reprezentanci władz państwowych i samorządowych, partnerzy spółdzielni mieszkaniowych i dziennikarze - aby dyskutować o spółdzielczości. Organizatorem wydarzenia były dwa Regionalne Związki Rewizyjne Spółdzielni Mieszkaniowych - w Bydgoszczy oraz w Toruniu.

nie występowała do władz w imieniu spółdzielczości mieszkaniowej zwracając uwagę, że budowa dostępnych zmian w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych, prowadzona m.in. na forum zespołu parlamentarnego, bywa trudna i niejednokrotnie daleka od racjonalnych argumentów. Mimo to przedstawiciele spółdzielni mieszkaniowych uczestniczą w każdym z tych posiedzeń i zawsze są chętni do dyskusji.

Odpowiedź na lokalne potrzeby

Andrzej Półrolniczak Przewodniczący ZO KRS poproszony o rozwinięcie tezy *Spółdzielnia to zarządca, dbający nie tylko o nieruchomości, ale również o inne potrzeby lokalnej społeczności* zwrócił uwagę na statystyki, które wyraźnie

określają SM jako zarządców o najniższych kosztach i najlepiej utrzymanych zasobach. Poziom zagospodarowania terenów spółdzielczych oraz propozycje dla mieszkańców (dotyczące choćby form spędzania wolnego czasu) składają się na obraz spółdzielczości jako istotnej siły społecznej, która jest w stanie sama się finansować. Zależy jej jednak na partnerskim traktowaniu przez samorząd terytorialny. Jak podkreślił, nie ma ucieczki przed tą współpracą, gdyż Państwo i samorząd nie mogą ignorować tak licznej i rozległej obszarowo grupy, a powodów do współpracy jest coraz więcej - choćby tak ważna dziś organizacja obrony cywilnej ludności.

Rafał Jaroch członek Zarządu Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Członków Spółdzielni Mieszkaniowych podkreślił, że wyróżnikiem spółdzielczości jest wrażliwość społeczna przejawiająca się we wspieraniu inicjatyw lokalnych oraz prowadzenie działalności społeczno-kulturalnej. Potrzeba jednak lepszej promocji, aby przeciwstawiać się nega-

TEZY IV FORUM SPÓŁDZIELCZEGO w Bydgoszczy

- Partnerstwo i współpraca samorządu lokalnego i spółdzielni mieszkaniowych to lepsze jutro dla mieszkańców.
- Spółdzielnia to zarządca dbający nie tylko o nieruchomości, ale również o inne potrzeby lokalnej społeczności.
- Efektywne budownictwo społeczne dzięki wykorzystaniu doświadczenia i potencjału spółdzielni mieszkaniowych w oparciu o spółdzielcze lokatorskie prawa do lokalu.
- Spółdzielnia jako bezpośredni beneficjent pomocowych środków unijnych.
- Zwiększenie aktywności społecznej w zakresie kultury i edukacji mieszkańców - wsparcie SM przez samorządy lokalne oraz władze państwowe.
- Edukacja i promocja, jako główne sposoby walki ze stereotypami o SM.

tywnemu wizerunkowi SM forsowanemu w mediach przez środowiska, które dążą do rozdrobnienia i rozbicia spółdzielczości.

Marek Żółtowski prezes Regionalnego Związku SM w Toruniu podkreślił, że nie jest niczym zaskakującym, że mieszkańcy tak gęsto zaludnionych obszarów, jakimi są osiedla spółdzielcze, chcieliby realizować jak najwięcej swoich potrzeb blisko domu. Spółdzielnie podejmują to wyzwanie, starając się pozyskiwać na tę działalność środki - co jest jednak bardzo utrudnione.

Więcej o ekonomicznych aspektach prowadzenia działalności wykraczającej poza administrowanie zasobami mówił **Ireneusz Schiller** kierujący wielotysięczną poznańską spółdzielnią „Osiedle Młodych” (jedną z największych w Polsce). - Zarządzanie tak dużym organizmem to wyzwanie, ale też znaczne możliwości - podkreślił. - Spółdzielnia posiada aż 7 domów kultury, 14 klubów (głównie kluby seniora), placówkę wypoczynkową dla młodzieży oraz spółdzielczy stadion pikarski. Zatrudnia 30 osób, które zapewniają stałą dostępność ciekawnych zajęć kulturalnych, edukacyjnych i sportowych dla każdego. Wszystko to finansowane jest przez członków oraz przez wpływy z lokali użytkowych. Jednakże Spółdzielnia nie może dziś ubiegać się o środki na prowadzenie tego typu działalności i jest zmuszona prosić o pomoc pośredników, np. NGOs-y, które sama w tym celu powołuje. - To jest złe rozwiązanie - podkreślił. - Dążymy do tego, by spółdzielnie mogły same sięgać po środki publiczne i unijne.

Współpraca z samorządami

- Jesteśmy skazani na współpracę, gdyż nasze obszary się uzupełniają - stwierdził **Jacek Kołodziej** wiceprezes

RZRSM w Bydgoszczy rozwijając tezę *Partnerstwo i współpraca samorządu lokalnego i spółdzielni mieszkaniowych to lepsze jutro dla mieszkańców*.

Lucjan Zubrzycki Prezes Spółdzielni Mieszkaniowej w Grudziądzu, który jest członkiem Zarządu już 34 lata podzielił się swoim doświadczeniem. - Jakość współpracy z miastem lub gminą zależy wyłącznie od dobrej woli i woli do dialogu, a nie od opcji politycznej. Nigdy nie chcieliśmy przywilejów, a jedynie tego, by mieszkańcy spółdzielczych zasobów nie byli traktowani gorzej niż inni. Tymczasem można zaobserwować prawidłowość, że im większa i lepiej zorganizowana spółdzielnia, tym bardziej samorządowcy czują się zwolnieni z odpowiedzialności za jej mieszkańców i wychodzą z założenia, że silny i duży organizm ma radzić sobie we własnym zakresie. Moje wieloletnie doświadczenia są jednak, mimo wszystko, bardzo pozytywne, gdyż niezależnie od tego z kim zdarzało się współpracować, wcześniej czy później dochodziliśmy do porozumienia - powiedział. Potwierdził to **Tomasz Smolarek** wiceprezydent Grudziądz, podkreślając, że przedstawiciele spółdzielni mieszkaniowych uczestniczą we wszelkich ważnych dyskusjach np. na temat systemu naliczania opłat za odbiór odpadów komunalnych, ewentualnych podwyżek oraz uszczelniania tego systemu.

Ze strony samorządowców głos zabrał także Prezydent Włocławka **Krzysztof Kukucki**. Podkreślił, że to dzięki merytorycznym i rzeczowym argumentom spółdzielców władze doszły do wniosku, że należy dywersyfikować politykę mieszkaniową państwa. Samorząd nie może pomijać spółdzielczości choćby tylko z tego względu, że w wielu miastach 1/3 populacji to mieszkańcy zasobów spółdzielczych. Współpraca jest wielotorowa - od dróg, po moder-

nizację systemu ciepłowniczego i OZE. Samorządy i spółdzielnie to puzzle tej samej układanki - dodał.

Zastępca Prezydenta Miasta Torunia **Adam Szponka** podkreślił, że spółdzielnie są odpowiedzialne za bezpieczeństwo i jakość życia milionów mieszkańców. Dziś, wspólnie z samorządami, mogą podjąć ważne wyzwanie i dostosować standardy zamieszkiwania do współczesnych zmian demograficznych. Prezydent Bydgoszczy **Rafał Burski** zauważył, że choć samorządy i spółdzielnie mają ten sam cel - wyjście naprzeciw potrzebom mieszkańców - to samorządy mają jednak znacznie większe możliwości finansowe i mogą spełnić więcej oczekiwań, choć jako dysponenti środków publicznych podlegają bardzo dużym ograniczeniom.

Dostęp do funduszy

Marszałek Województwa **Piotr Cabalecki** podkreślił, że w ostatnim czasie spółdzielnie zyskały bezpośredni dostęp do środków na zieloną energię i termomodernizację, które są w dyspozycji Ministerstwa Środowiska i Klimatu. Takie wsparcie jest konieczne, gdyż spółdzielnie same nie byłyby w stanie udźwignąć kosztów transformacji energetycznej w ramach europejskiego pakietu *fit for 55*. 50 mln zł. To niemała kwota, ale potrzeby są znacznie większe - obejmują m.in. rewitalizację i bezpieczeństwo. Tutaj otwiera się duże pole do współpracy pomiędzy spółdzielniami a samorządami, które dysponują środkami m.in. z Europejskiego Funduszu Społecznego. Władze regionu mają także nadzieję, że wspólnie ze spółdzielczością mieszkaniową będzie można wypracować jakiś model mieszkalnictwa chronionego, powiązanego z usługami opiekuńczymi dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Jak podkreślił Wojewoda Kujawski **Michał Sztybel**, spółdzielnie mogą korzystać także z atrakcyjnych kredytów BGK na inwestycje związane z transformacją energetyczną oraz z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska. Dodał, że wszelkie zadania nałożone na samorząd związane z ochroną mieszkańców nie będą mogły być realizowane bez współpracy ze spółdzielczością.

IV Forum Spółdzielczemu towarzyszyła wystawa poświęcona działalności społeczno-kulturalnej prowadzonej przez spółdzielnie mieszkaniowej regionu kujawsko-pomorskiego. (opr. KZ)

Wtak licznej społeczności zawsze można było znaleźć ludzi aktywnych i chętnych do działania. Swoje pierwsze 10-lecie spółdzielcy uczcili uruchomieniem klubu osiedlowego. Miał zapewniać dzieciom ciekawe zajęcia: modelarstwo, majsterkowanie, kursy plastyczne i muzyczne, ale był także atrakcją dla dorosłych. Nie w każdym mieszkaniu był wówczas telewizor, a przy okazji można było przejrzyć wyłożoną na stolikach świeżą prasę.

Wartość tych pierwszych kroków społeczno-kulturalnych Spółdzielni polegała na tym, że były to działania spontaniczne, odbywające się w bardzo skromnej bazie materialnej, za to przy ogromnym zapale i inwencji społecznie pracujących ludzi dobrej woli - można przeczytać w jednym z jubileuszowych wydawnictw Spółdzielni. Minęło już prawie 60 lat, ale powyższe zdanie z powodzeniem odnosi się także do dzisiejszych czasów. Pomimo rosnących kosztów życia, pracy, energii i pomimo zmian społecznych spółdzielcy starają się bowiem stworzyć swoim członkom przestrzeń dla nawiązywania sąsiedzkich więzi, wspólnego spędzania czasu oraz integracji.

W gościach u sąsiadów

- Do pandemii w 2020 roku prowadziliśmy dwie placówki kulturalne: klub osiedlowy oraz Spółdzielczy Dom Kultury wybudowany w 1978 roku - mówi **Magdalena Słobodzin** Zastępca Prezesa Zarządu Pruszkowskiej SM. - Okoliczności zewnętrzne i rachunek ekonomiczny zmusił nas jednak do zmiany formuły działalności społeczno-kulturalnej. Liczący już prawie 50 lat SDK wymagał ogromnych nakładów finansowych na remonty (m.in. pod kątem bezpieczeństwa przeciwpożarowego). Pojawiły się też kłopoty kadrowe, gdyż stara kadra instruktorska po lockdownie odeszła na emerytury. Dlatego postanowiliśmy nie wracać do dawnej formuły działalności i zaproponować naszym mieszkańcom coś innego.

Kultura i edukacja w Pruszkowskiej Spółdzielni Mieszkaniowej

Wychodzimy do mieszkańców

W podwarszawskim Pruszkowie zawsze była tylko jedna spółdzielnia mieszkaniowa - Pruszkowska SM, która powstała w 1957 roku. Choć krajobraz miasta z czasem zdominowany został przez zabudowę jednorodziną, a później powstały inwestycje deweloperskie, bloki Pruszkowskiej SM wciąż są istotnym elementem przestrzeni miejskiej. Kiedyś mówiło się o niej „główny architekt nowoczesnego Pruszkowa”. Dziś w 297 budynkach spółdzielczych mieszka ok. 30 proc. populacji.

- Naszym założeniem stało się bycie wśród ludzi i partnerstwo z placówkami oświatowymi, parafiami i organizacjami pozarządowymi działającymi w zasobach Spółdzielni - mówi **Agata Kapturzak** Starszy Specjalista ds. Oświatowo-Kulturalnych Pruszkowskiej SM. - Takich partnerów jest obecnie dziesięciu, wielu prowadzi wartościową działalność na rzecz lokalnej społeczności. Staramy się ich wspierać, być częścią ich działań i sprawdza się to u nas lepiej niż posiadanie własnych klubów osiedlowych.

Najnowszy przykład to integracyjna kawiarnia „Szczęśliwa Siódemka” powstała we wrześniu br. na Osiedlu Parkowym. Założyło ją Stowarzyszenie Powszechnych Inicjatyw Społecznych „Jaspis”, które stawia sobie za cel niesie-

Warsztaty dla dzieci w kawiarni „Szczęśliwa Siódemka” prowadzone przez Agatę Kapturzak.

nie pomocy osobom niepełnosprawnym, ich integrację zawodową i społeczną. W kawiarni pracują głównie absolwenci Zespołu Szkół Specjalnych im. ks. Jana Twardowskiego w Pruszkowie. Załoga PSM pomogła Stowarzyszeniu urządzić się w spółdzielczym pawilonie usługowym przy ul. Kopernika. - Zaproponowali nam tak fajną lokalizację... - podkreślała w wywiadzie dla regionalnej Telewizji Kablowej Pruszków **Beata Pawelczyńska** Prezes Stowarzyszenia. - Na pewno przy realizacji zadań programowych Kawiarni będziemy współpracowali ze Spółdzielnią i organizowali zadania związane z kulturą.

I to się dzieje. 16 października br. w Kawiarni odbyły się pierwsze bezpłatne warsztaty dla dzieci z serii „Środa z Pruszkowską Spółdzielnią Mieszkaniową”, podczas których dzieci wykonywały ozdoby z jesiennych liści. Co tydzień jest tu coś nowego (kalendarz spotkań

Jeden ze spółdzielczych „Pikników na trawie” w dniu 28 czerwca br.

można znaleźć na stronie Spółdzielni). Są to nie tylko zajęcia dla najmłodszych - na listopad przygotowano np. warsztaty dla kobiet z makijażu, automasażu i tapingu twarzy. - Koncentrujemy się na kobietach w każdym wieku. W planach są zajęcia dla senierek, mamy też zamiar aktywizować panie, które chcą wrócić do życia zawodowego - mówi Agata Kapturzak. - Chciałabym dla nich zorganizować szkolenie z pisania CV i przygotowania się do rozmowy o pracę, we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie.

Partnerem PSM jest także Szkoła Podstawowa nr 2 im. Kornela Makuszyńskiego. W poniedziałki i wtorki Pani Agata prowadzi w świetlicy szkolnej warsztaty „Świetlica z mazakiem” rozwijające myślenie wizualne. Dzieci uczą się tworzenia graficznych notatek - od prostych ikon, chmurek i boksów, po złożone schematy. Sprzyja to szybszemu i efektywniejszemu zapamiętywaniu materiału, a ukoronowaniem zajęć jest opracowanie notatki graficznej o patronie szkoły, Kornelu Makuszyńskim w związku z jubileuszem 40-lecia placówki. - Dzieci z zapałem podjęły pierwsze próby i narysowały już Koziołka Matołkę - mówi Agata Kapturzak. - Oczywiście, przy okazji tych spotkań mówię też o naszej okolicy, o osiedlu, o oszczędzaniu wody i segregowaniu śmieci. Dzieci zabierają do domów swoje rysunki, które mogą spełniać funkcje edukacyjne dla całych rodzin. Są też tematyczne konkursy plastyczne np. „2064. Nasze osiedle - moja szkoła”.

Kolejny patron PSM to Akademia Nauk Stosowanych im. Haliny Kono-packiej w Pruszkowie - placówka oświatowa, która w 2022 r. wynajęła i wyremontowała Spółdzielczy Dom Kultury. Choć dawna sala widowiskowa zmieniła się w aulę wykładową, Spółdzielnia wciąż ma możliwość organizowania tam okolicznościowych wydarzeń, a Akademia wspiera imprezy spółdzielcze, m.in. organizację wydarzeń w mieście.

Pikniki na trawie

Latem Spółdzielnia wykorzystuje własne tereny zielone proponując mieszkańcom wspólne spędzanie wolnego

Prezes PSM Andrzej Sicko wraz z Wiceprezes Magdaleną Słobodzin serwują watę cukrową podczas jednego z pikników.

czasu. - Chcemy zachęcić ludzi do integracji i do nawiązywania dobrosąsiedzkich więzi - mówi Magdalena Słobodzin. - Nie potrzeba do tego wielkich nakładów, wystarczą dobre chęci, kilka krzeseł i stołów, woda w butelkach i muzyka z przenośnego głośnika. Jest to też frajda dla pracowników, którzy chcą wolontariacko wspierać organizację pikników (przeciętnie jest to ok. 15 osób). Zarząd PSM na kilka godzin wychodzi wówczas do mieszkańców, częstuje dzieci słodkościami i przekąskami - PSM specjalnie w tym celu kupiła urządzenie do produkcji waty cukrowej. Pobliska parafia pożyczła maszynę do popcornu, miejscowy przedsiębiorca przywozi kartonowe domki, które dzieci malują, pracownik PSM puszcza ogromne bańki mydlane, Pani Agata maluje buźki dzieci specjalnymi farbami do twarzy.

Wszystko to jest możliwe w Spółdzielni, gdzie relacje oparte są na wzajemnym zaufaniu, szacunku i akceptacji. - Prezes zakłada T-shirt ze spółdzielczym logo i razem z nami bierze udział w pikniku, nosi stoły i krzesła - mówi Pani Agata. - Zastępca

Prezesa kilka godzin bawi się z dziećmi. Wszystko to jest bacznie obserwowane przez mieszkańców, ociepla wizerunek Spółdzielni i pozytywnie wpływa na jej odbiór - co już można zaobserwować w mediach społecznościowych.

Siła tradycji

Pół wieku temu, w czasach wielkich inwestycji mieszkaniowych, pracownicy PSM mimo licznych innych zajęć także poświęcali czas na działalność społeczną. Znakiem rozpoznawczym Spółdzielni były imprezy dla dzieci - szczególnie uroczystości obchodzone Międzynarodowy Dzień Dziecka. 1 czerwca cały teren dekorowany był girlandami i chorągiewkami z papieru, a na wydzielonych osiedlowych ulicach odbywały się wyścigi kolarskie i konkursy rysowania kredą po asfalcie. Wyniki oceniała specjalnie powołana komisja, a zwycięzcy otrzymywali nagrody wręczane publicznie na podium. W imprezach tych brało udział ok. 1000 osób - nie tylko spółdzielcy, ale mieszkańcy Pruszkowa w ogóle.

Ten społeczny potencjał jest wciąż aktualny, pomimo wszelkich zmian jakie nastąpiły od lat 70. XX w. i jest wciąż potrzebny. Docenia to m.in. lokalny samorząd - w 2007 roku PSM została uhonorowana przez Prezydenta Miasta Pruszkowa nagrodą „Urbs Nowa” za działalność społeczną.

Klementyna Zygarowska

Złoty Laur Spółdzielczości

nagroda Krajowej Rady Spółdzielczej
za działalność społeczno-kulturalną spółdzielni

Zgromadzenie Ogólne Krajowej Rady Spółdzielczej Uchwałą nr 11/2010 z dnia 1 lipca 2010 roku ustanowiło nagrodę „Złoty Laur Spółdzielczości” za aktywny udział w rozwijaniu działalno-

ści społeczno-kulturalnej w spółdzielni. Nagroda ta ustanowiona została na wniosek Komisji Promocji ZO KRS, a statuetki po raz pierwszy wręczono podczas uroczystej gali w Filharmonii Narodowej z okazji Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości 27 czerwca 2011 roku.

Nagroda przyznawana jest zarówno spółdzielniom, jak i osobom fizycznym, które zaangażowane są w prowadzenie spółdzielczych domów kultury i klubów osiedlowych, organizowanie wydarzeń kulturalnych i sportowych, finansowanie działalności twórców, zespołów artystycznych, teatrów, organizacji społecznych, sportowych itp. - będących zarówno jednostkami spółdzielni, jak i funkcjonujących w lokalnym środowisku. Kapituła Nagród bierze pod uwagę ciągły i systematyczny charakter działań kulturalno-społecznych oraz ich konkretne rezultaty.

Zgłoszenia kandydatów do nagrody „Złoty Laur Spółdzielczości” odbywają się każdego roku w marcu (w 2025 roku ogłoszona zostanie X Edycja Konkursu). Uroczyste wręczenie statuetek ma zazwyczaj miejsce podczas obchodów Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości.

więcej informacji: www.krs.com.pl zakładka: Konkursy i nagrody

Akademia Mieszkalnictwa UNIQA Edycja zimowa 2024

Szanowni Państwo,

z przyjemnością informujemy o kontynuacji naszego cyklu szkoleniowego **Akademii Mieszkalnictwa UNIQA**.

Dotychczasowe szkolenia cieszyły się dużym zainteresowaniem i frekwencją, dlatego zaplanowaliśmy kolejne interesujące i merytoryczne spotkanie z ekspertem podczas **edycji zimowej w 2024 roku**.

Jeśli nie mieli Państwo do tej pory okazji uczestniczyć w naszych warsztatach, poniżej przekazujemy kilka informacji o Akademii.

Akademia
Mieszkalnictwa UNIQA

Akademia Mieszkalnictwa UNIQA to cykl bezpłatnych szkoleń on-line, przygotowanych dla klientów UNIQA: zarządców i pracowników spółdzielni mieszkaniowych oraz zarządców nieruchomości.

Podczas naszego cyklu szkoleń chcemy edukować i uczyć prewencji. Spotkania te mają też zmniejszać dystans pomiędzy nami, a naszymi klientami. Szkolenia to doskonała okazja abyśmy wymienili się wiedzą i wytłumaczyli często trudne zagadnienia z codziennej praktyki UNIQA oraz z doświadczeń samych klientów.

Dlaczego warto?

Spotkania prowadzone są przez specjalistów w dziedzinie ubezpieczeń i rynku mieszkalnictwa - ekspertów UNIQA oraz doradców zewnętrznych. Tematyka natomiast nawiązuje do codziennej działalności związanej z zarządzaniem nieruchomością wielomieszkaniową.

Podczas szkoleń dzielimy się wiedzą i doświadczeniem, omawiamy podstawy prawne i obowiązujące regulacje oraz liczne praktyczne przykłady. Szkolenia odbywają się „na żywo”, w formie on-line, na platformie szkoleniowej UNIQA. Uczestnicy na bieżąco mogą zadawać pytania prelegentom na czacie.

Za nami 4 edycje Akademii Mieszkalnictwa, a w nich:

19 szkoleń
o różnej tematyce

średnio **274**
uczestników na szkoleniu

4,94/5
średnia ocena

Już teraz zapraszamy na najbliższe szkolenia!

Adam Łoziak

Adam Łoziak
Członek Zarządu UNIQA
Pion Klientów Korporacyjnych
i Mieszkalnictwa

Rafał Kukier

Rafał Kukier
Dyrektor
Zarządzający UNIQA Pionu
Mieszkalnictwa

Co przed nami?

Przed nami szkolenie w ramach zimowej edycji programu Akademia Mieszkalnictwa UNIQA.

26
listopada
2024

szkolenie

Bezpieczeństwo pożarowe w budynkach wielomieszkaniowych – dobre praktyki z UNIQA

Jak się zgłosić do udziału w Akademii Mieszkalnictwa UNIQA?

Jeżeli nie uczestniczyli Państwo w dotychczasowych szkoleniach, wystarczy skontaktować się z opiekunem w jednostce sprzedażowej lub wysłać zgłoszenie na adres e-mail: akademia.mieszkalnictwa@uniqa.pl

W odpowiedzi zwrotnej prześlemy indywidualne zaproszenie z linkiem do szkolenia.

Aby dołączyć do szkolenia wystarczy, że klikną Państwo w link podany w zaproszeniu, uzupełnią nazwę spółdzielni lub zarządcy i wpiszą adres e-mail.*

Po szkoleniu materiały, prezentację oraz nagranie prześlemy na podany adres e-mail.

W przypadku pytań dotyczących Akademii prosimy o kontakt akademia.mieszkalnictwa@uniqa.pl lub bezpośrednio do opiekuna w jednostce sprzedażowej UNIQA.

Czy znają Państwo iUNIQA?

Zachęcamy do dołączenia do licznego grona użytkowników bezpłatnej platformy prewencyjnej iUNIQA.

Narzędzie zostało stworzone dla klientów mieszkalnictwa. Umożliwia:

- zgłoszenie szkody w mniej niż 1 minutę,
- szybsze wydanie decyzji w procesie likwidacji szkody,
- dostęp do pełnej historii szkodowości z 3 lat,
- dostęp do statusów szkód, dokumentów, decyzji,
- dostęp do bazy wiedzy z ważnymi informacjami i szkoleniami Akademii Mieszkalnictwa UNIQA,
- dostęp do statystyk i analiz.

Dołącz do nas!

Jeśli chcą Państwo dołączyć do nas, prosimy skontaktować się z placówką UNIQA lub napisać na:

iuniqa@uniqa.pl

Więcej informacji
696 542 259

Historia zaczęła się w Rochdale (ale nie tylko...)

180 lat Roczdelskiego Stowarzyszenia Sprawiedliwych Pionierów

W tym roku przypada ważny dla ruchu spółdzielczego jubileusz - 180 lat temu założone zostało przez skromnych tkaczy z północnej Anglii słynne Roczdelskie Stowarzyszenie Sprawiedliwych Pionierów uchodzące powszechnie za pierwszą na świecie spółdzielnię spożywców, a nawet za pierwszą w ogóle spółdzielnię. Przez cały 1844 rok, a zwłaszcza w jego ostatnich miesiącach, trwały intensywne prace organizacyjne, które ostatecznie w dniu 21 grudnia doprowadziły do otwarcia własnego, opartego o nowe zasady sklepu.

CO-OPERATIVE PIONEERS
 Frome standing, clockwise from left: James Mackay, John Coffer, Samuel Adcock, William Cooper, James Twiss, and Joseph Stale.
 Frome sitting: James Standring, John Best, James Stables, Charles Horrocks, David Brooks, Benjamin Roberts, and John Sawmills.

Wkrótce stał się on wzorem dla licznych podobnych inicjatyw w Wielkiej Brytanii i w innych krajach, a w wielu popularnych ujęciach od tego dnia liczy się historia współczesnej spółdzielczości na świecie. Ale czy tak było faktycznie? Warto się nad tym zastanowić, ale i przypomnieć fascynujące dzieje tej pierwszej kooperatywy i sylwetki jej założycieli. Stali się oni bohaterami „spółdzielczego mitu”, który upowszechniali i w Polsce czołowi autorzy literatury spółdzielczej.

W ponury zimowy wieczór...

W ponury wieczór zimowy, w dniu, w którym mrok najdłużej panuje na ziemi, 21 grudnia 1844 roku, „Sprawiedliwi Pionierzy” zapoczątkowali swoje dzieło. (...) W pustym prawie lokalu sklepu zebrało się było paru tkaczy. Lecz stali oni tutaj onieśmieni, z opuszczonym wzrokiem, niemal jak winowajcy. Żaden z nich nie odważył się otworzyć okiennic. Lecz nie było wyboru. Jeden, śmielszy podszedł i otworzył sklep. W tej chwili uliczka zawrzała! Śmiechem i naigrzaniem gawiedzi ulicznej ze sklepu, który można było wygodnie nie wyjść na tacy, nie było końca. Złośliwi przychodzili żądać towarów, których wiedzieli, że sklep jeszcze nie posiada. Ale początek był zrobiony...” - opisywała chwilę otwarcia sklepu **Maria Orsetti** w broszurze „Tajemnice tkaczy rochdalskich” (Warszawa 1914) korzystając z relacji inspiratora i wielkiego entuzjasty dzieła „Sprawiedliwych Pionierów” George’a Jacoba Holyoake’a. **Stanisław Thugutt** przytoczył za nim więcej szczegółów: lokal wynajęty w starym, opuszczonym magazynie mieścił się przy równie posępnej i brzydkiej jak ich nędra ulicy Ropuszej (Toad Lane). (...) Pierwsze chwile nie były pozbawione tragicomicznych momentów: najprzód nikt

nie miał odwagi otworzyć drzwi sklepu na ciemną ulicę, a kiedy to wreszcie nastąpiło - podobno uczyniła to kobieta - buchnął z ciemności szyderczy śmiech podbechtanych przez sklepikarzy chłopaków fabrycznych, „szpulkarzy” cieszących się, że „oto zwariowani tkacze otworzyli swój sklep”.

I wreszcie, kilkadziesiąt lat wcześniej, Aleksander Makowiecki, którego książeczka „Spółki spożywcze” (Warszawa 1868) zainspirowała twórców pierwszych spółdzielni spożywców na ziemiach polskich: *W ciemny, zimny, dżdżysty wieczór prawdziwie angielskiego zimowego dnia, sąsiednie ulice napełniły się gromadami ciekawych, z których rzadko kto przejęty był przychylnością i zaufaniem, a większa część z politowaniem lub szyderstwem przyglądała się przedsięwzięciu. Całe, towarzystwo złożone z dwudziestu kilku (28) osób, zgromadziło się w szczupłym lokalu, jako pierwsi kupujący w własnym swoim sklepie; do nich przylączyło się jeszcze tego wieczora kilku przyjaciół, bądź z ciekawości, bądź z współczucia; tak, iż pierwszego wieczora dochód z dumą można było obliczyć na 18 szylingów.*

Jak do tego doszło?

Rochdale było typowym miasteczkiem północnej Anglii czasów Rewolucji Przemysłowej, która rozpoczęła się już w XVIII w. Doprowadziła ona do gwałtownego rozwoju przemysłu, przekształcania rolnictwa i towarzyszących im przemian społecznych. Następowo rozwijało się społeczeństwo: wzrastała liczba najbiedniejszych, utrzymujących się z pracy najemnej, zaś standardy ich życia i pracy ulegały stopniowemu pogarszaniu wobec bezprecedensowego bogacenia się nielicznych. Obowiązywał kilkunastogodzinny dzień roboczy, warunki pracy były fatalne, a zarobki robotników drastycznie

niskie, w dodatku systematycznie malały. Brak było systemu zabezpieczenia społecznego. Ceny towarów sprzedawanych przez prywatnych sklepikarzy szły w górę, co więcej, kupujący narażeni byli na nagminne stosowanie przez nieuczciwych kupców zafałszowanych miar, wag i sprzedaż towarów kiepskiej jakości. Powszechne kupowanie na kredyt groziło biedakom pogrążaniem w długach bez możliwości ich spłacenia, ale zarazem kupcom płać.

Tak też było w Rochdale, które w tym czasie stało się ważnym ośrodkiem przemysłu tekstylnego. Pojawiły się szanse zatrudnienia w dużych tkalniach i innych fabrykach włókienniczych, ale jednocześnie bankrutowały małe prywatne warsztaty nie wytrzymujące konkurencji z wielkimi zakładami. Niezależni wcześniej drobni rzemieślnicy zasilali armię pracowników najemnych, których wynagrodzenie pozostawało na głodowym poziomie. Doprowadziło to w 1843 r. do strajku, nie przyniósł on jednak poprawy sytuacji. „Co robić?” - zadawali sobie powszechnie pytanie zdesperowani robotnicy, ale i ludzie z wyższych warstw społecznych dostrzegający niesprawność systemu, tak w Rochdale, jak i w całej Anglii. Związani z ruchem czartystów liczyli na doprowadzenie do reform drogą parlamentarną gdyby udało się umieścić w Izbie Gmin większą liczbę przedstawicieli robotników. Rozwijały się ruchy religijne i stowarzyszenia społeczne; popularne ugrupowania abstynentów całe zło dostrzegały w nadmiernym spożyciu alkoholu i zalecały wstrzeźliwość, która miała przynieść poprawę doli biedaków.

Bezpośrednie działania mające na celu polepszenie warunków pracy, włącznie ze strajkami, prowadziły związki zawodowe zalegalizowane w Anglii już w roku 1824. Myśliciele i działacze socjalistyczni,

a zwłaszcza zwolennicy Roberta Owena, wierzyli w możliwość radykalnej przebudowy porządku społecznego oraz ustroju politycznego i gospodarczego, głosili wizję budowy „nowego człowieka” i nowego, sprawiedliwego społeczeństwa przez wyzwolenie pracy, dobrowolną kooperację jednostek w rozmaitych wspólnotach. Ale to wszystko mogło przynieść owoce dopiero w przyszłości.

Na razie, w ostateczności, można było wyemigrować, bądź zdać się na pomoc ze strony organizacji dobroczynnych. Nie wszystkim to jednak odpowiadało. Dlatego wśród bardziej aktywnych, zdeterminowanych do działania, zaczęły pojawiać się próby znalezienia praktycznych rozwiązań opartych o zasady samopomocy, pierwsze inicjatywy typu spółdzielczego. W Rochdale już w 1830 r. powstała niewielka kooperatywa wytwórcza, trzy lata później spożywcza. Żywo obydwo był jednak krótkotrwały, upadły z powodu nieumiejętności zarządzania i braku ekonomicznych podstaw działania.

Warto zwrócić uwagę na to ostatnie przedsięwzięcie. Założycielem spółdzielni spożywców był **Charles Howarth**, który niezrażony niepowodzeniem, wkrótce stał się faktycznym przywódcą grupy pragnącej stworzyć kolejną taką spółdzielnię, tym razem mającą szansę przetrwać.

Trudna droga

W listopadzie 1843 r. w mieszkaniu pośrednika sprzedaży wełny, stosunkowo niezłe wykształconego, bo znał się też na buchalterii, Jamesa Smithiesa, odbyło się spotkanie, podczas którego radzono jak można poprawić swój byt. W najbliższym okresie zebrania takich będzie wiele. 11 sierpnia w następnym roku zapadła finalna decyzja o utworzeniu spółdzielni. Skład uczestników się zmieniał, ostatecznie wykrystalizowała się grupa 28 osób, którzy nazwali się sami „Sprawiedliwymi Pionierami z Rochdale”.

Motorem działań był Howarth, robotnik w fabryce bawełny. Spośród pozostałych, dziesięciu było również tkaczami, dalsi w większości miejscowymi robotnikami innych zawodów, rzemieślnikami, był krawiec, dwóch szewców, ale i handlarz uliczny czy buchalter, wszyscy ubodzy i słabo wykształceni. Byli wśród nich wyznawcy Owena, socjaliści, czarownicy, działacze związkowi, członek ruchu abstynenckiego, zwolennicy różnych ugrupowań chrześcijańskich, a nawet mistyk. Część, tak jak Howarth, miała za sobą pewne spółdzielcze doświadczenia, niektórzy byli zapewne wcześniej czytelnikami popularnego czasopisma „*The Co-operator*” (czyli „*Spółdzielca*”) wydawanego od 1828 r. przez lekarza i filantropa dr. Williama Kinga. Ten propagator idei Owena, zamieszczał na jego łamach

wiele praktycznych wskazówek dla przyszłych założycieli spółdzielni. Proponował też, by zakładane i prowadzone przez grupy robotników sklepy z podstawowymi artykułami stały się – dzięki zyskowi osiąganemu z działalności handlowej – podstawą gromadzenia środków na przyszłe wspólnoty pracy. Pionierów inspirował też wspomniany na początku działacz socjalistyczny i spółdzielczy, zwolennik myśli Owena **George Jacob Holyoake**, który choć sam nie mieszkał w Rochdale, odwiedzał często to miasto i spotykał się z założycielami.

Pod jego wpływem za pierwszy krok do stworzenia owenowskiej wspólnoty, która miała być dalekosiężnym celem, a zarazem dla doraźnego zaradzenia swoim codziennym kłopotom w zaopatrzeniu, Pionierzy uznali zorganizowanie swego własnego sklepu. Należało jednak wprawdzie zebrać kapitał założycielski – jak zdecydowano, po jednym funcie od każdego czyli 28 funtów. Nie było to mało – zarobki tkaczy wynosiły 4 do 5 szylingów tygodniowo, to jest w najlepszym przypadku ćwierć funta, a przecież musieli z tego utrzymać siebie i rodziny. Początkowo postanowili co tydzień wpłacać jako składkę, dwa, później trzy pensy (jeden szyling liczył 12 pensów, a funt 20 szylingów), które zbierali w każdą niedzielę wyznaczeni inkasenci wędrujący po całym Rochdale i jego przedmieściach od jednego z Pionierów do drugiego, ale szło to niezmiernie trudno. Zajęło ostatecznie niemal rok, ale i tak nie udało się zebrać całości, gdyby najlepiej usytuowany z założycieli David Brooks nie pożyczył 5 funtów i nie pomogło miejscowe stowarzyszenie tkaczy.

24 października 1844 r., gdy kapitał założycielski był w całości zgromadzony, zarejestrowano spółdzielnię na mocy obowiązujących już od końca XVIII wieku regulacji dla Towarzystw Wzajemnej Pomocy pod nazwą Roczdeelskiego Stowarzyszenia Sprawiedliwych Pionierów. Autorem statutu był głównie Howarth.

To co działo się dalej napawa prawdziwym podziwem dla tych prostych ludzi bez doświadczenia w prowadzeniu własnego przedsiębiorstwa, działających we wrogim wobec takich inicjatyw otoczeniu, przy niechęci podsycanej przez obawiających się konkurencji lokalnych sklepikarzy i hurtowników. Należało przede wszystkim wyszukać odpowiedni lokal, a wobec wysokich cen najmu i wielu odmów ze strony właścicieli, Pionierzy zdecydowali się w końcu na stary, zapuszczony niewielki magazyn przy błotnistej uliczce Toad Lane, który wynajęli na trzy lata (za opłatą 10 funtów rocznie) i samodzielnie wyremontowali oraz zakupili niezbędne sprzęty. Ładę sklepową zaimpro-

wizowano z desek wspartych na dwóch beczkach. Trzeba było zaopatrzyć się w towar – artykuły wówczas najpotrzebniejsze: masło, cukier, mąkę, płatki owsiane i świece; świadczy to o tym, jak skromne były w tamtych czasach potrzeby ubogich konsumentów. Towar starano się pozyskiwać bezpośrednio u producentów, bądź w innych źródłach gdzie można go było nabyć taniej. Miejscowi hurtownicy zresztą nie zamierzali współpracować z nową „podejrzaną” placówką handlową. Do spółdzielczej legendy przeszły wyprawy jednego z Pionierów **Johna Hilla**, który z taczka wędrował po towar do odległego o 20 km Manchesteru.

Tuż przed Bożym Narodzeniem wszystko było gotowe. Sprzedaż mieli się zająć, bez żadnego wynagrodzenia, dwaj wyznaczeni członkowie. Prawo do zakupu mieli tylko członkowie Stowarzyszenia. Otwarcie sklepu wyznaczono na wieczór 21 grudnia. W przeddzień jednak gazownia miejska odcięła dopływ gazu (według innych relacji w ogóle odmówiła założenia instalacji) używanego wówczas do oświetlenia, w związku z czym trzeba było zużyć przeznaczone na sprzedaż świece...

Jak wyglądała sama inauguracja, pisaliśmy na początku. Nie wszystko jest zresztą pewne, wydarzenie obrosło w legendy. Holyoake, który dziewięć lat później spisał dzieje Sprawiedliwych Pionierów nie wspomina, że drzwi do sklepu otworzyła kobieta, jak twierdził Thugutt, mógł to być raczej James Smithies. Precyzuje za to kim byli „szpulkarze” wzmiankowani przez Thugutta, którzy naigrywali się ze spółdzielców – to typowi dla ówczesnego Rochdale miejscowi ulicznicy, chłopcy w wieku 10-15 lat, zatrudnieni w fabrykach tekstylnych, których obowiązkiem była wymiana pełnych szpul na puste w maszynach przędzalniczych, po pracy zwykle łobuzujący na ulicach. Nieścisłości i przekłamań, jak w każdej legendzie, mogło być znacznie więcej. Badania współczesnych historyków kwestionują nawet liczbę 28 założycieli i kwotę 28 funtów kapitału założycielskiego... Nie to jest jednak ważne. Dzień, a właściwie wieczór przeszedł do historii i – jak stwierdził Thugutt – *tę osobliwą scenę z 21 grudnia powinno się i dziś jeszcze ku pokrzepieniu serc odgrywać jak jasełka we wszystkich młodych spółdzielniach.*

Kim byli?

Warto przypomnieć sylwetki przynajmniej niektórych spośród Roczdeelskich Pionierów.

■ Inicjator spółdzielni, **Charles Howarth** (1818-1868), choć był tylko prostym tkaczem, stał się ważną postacią w

historii brytyjskiej spółdzielczości. Był zadeklarowanym wyznawcą idei Owena, twórcą wielu kooperatystycznych inicjatyw, w tym zwłaszcza Stowarzyszenia Sprawiedliwych Pionierów, a później pierwszej hurtowni dla spółdzielni spóżywców. Napisał Statut Stowarzyszenia, był jego drugim prezesem, a jako pierwszy sformułował słynne Zasady Roczdejskie, które stały się podstawą funkcjonowania spółdzielni na całym świecie.

- **William Cooper** (1822-1868), również tkacz, zwolennik Owena, działacz na rzecz zniesienia niewolnictwa, został pierwszym kasjerem spółdzielni, potem jej sekretarzem, a w późniejszych latach brał udział w wielu innych kooperatystycznych inicjatywach.
- **James Smithies** (1819-1869) był pośrednikiem sprzedaży wełny, w jego mieszkaniu odbyło się pierwsze spotkanie przyszłych Pionierów, a potem został wybrany na prezesa Stowarzyszenia, był też szanowanym lokalnym politykiem, członkiem Rady Miejskiej Rochdale.
- **Samuel Ashworth** (1825-1871), z zawodu tkacz, z przekonania czartysta, przystąpił do spółdzielni razem ze swoim ojcem Milesem Ashworthem (1792-1868) i został pierwszym sprzedawcą i kierownikiem sklepu. Ashworth senior zaś w młodości służył w marynarce wojennej, brał udział w wojnach napoleońskich na słynnym okręcie HMS Bellerophon, na pokładzie którego przetrzymywano Cesarza Francuzów po klęsce pod Waterloo; wybrany był na pierwszego prezesa roczdejskiej spółdzielni.
- **Robert Taylor** (1800-1877), jak większość Pionierów z zawodu tkacz, był

inicjatorem prowadzenia przez spółdzielnię pracy oświatowej i pierwszym bibliotekarzem.

- **James Daly** (1811 lub 1812-1849), z pochodzenia Irlandczyk, stolarz, zwolennik Owena, który został pierwszym sekretarzem Stowarzyszenia. Wkrótce jednak zdecydował się wyemigrować do Ameryki w nadziei założenia tam owenowskiej wspólnoty i lepszego życia. Niestety zmarł na cholerę na statku w czasie podróży przez Atlantyk.
- **John Holt** (1777 lub 1778-1852) wspólnie z Samuelem Ashworthem i Williamem Cooperem wyprawiali się do Manchester, by na taczce używanej przez Johna Hilla przywozić towary tam zakupione.
- **John Hill** (1814-1899) drwał, ale zarabiał... kapelusznik, zasłynął właśnie jako właściciel taczki, na której wożono towary.
- **James Manock** (1798-1877), tkacz i zwolennik Owena, był jednym z inkasentów zbierających składki na kapitał założycielski.
- **James Standring** (1804-1872), tkacz, odpowiedzialny był w spółdzielni za prawidłowe ważenie sprzedawanej maki; później został właścicielem własnego sklepu.
- **John Bent** (1817-1894), urodzony w Irlandii, krawiec, zwolennik Owena, jeden z lepiej wykształconych Pionierów, w późniejszych latach uczył matematyki w niedzielnej szkółce prowadzonej przez spółdzielnię;
- **Benjamin Rudman** (1813-1876), tkacz, w późniejszych czasach zajmował się handlem obwoźnym i został przedsiębiorcą budowlanym, dorobił się majątku i nieraz wspomagał finansowo spółdzielnię w trudnych chwilach;

Byli jeszcze **David Brooks** (1802 lub 1803-1882), ponoć najbogatszy z Pionierów, **John Collier** (1806-1883), maszynista w fabryce bawełny, wspierający czartystów, ale i wyznawca Owena, **James Tweedale** (1818-1886), **William Taylor** (1813 lub 1814-1854), **Joseph Smith** (1823-1888), sortowacz wełny i zwolennik reform społecznych, **Benjamin Jordan** (1825-1904) jako jedyny z Pionierów dożył XX wieku; **John Scowcroft** (1785-1870), najstarszy z Pionierów, był sprzedawcą soli, krawcem i kaznodzieją Kościoła Unitariańskiego. Działaczami religijnymi byli także stolarz **John Gar-side** (1799-1862) i szewc **James Wilkin-son** (1787-1858), obaj też zostali arbitrami rozwiązującymi spory członków ze Stowarzyszeniem.

Do grona Pionierów zalicza się też zwykle **Abrahama Greenwooda** (1824-1911), tkacza, a potem sortowacza wełny, działacza czartystowskiego, który formalnie przystąpił do Stowarzyszenia dopiero w 1846 roku. Przyczynił się do umocnienia spółdzielni jako jej prezes, a potem tworząc w 1863 roku Towarzystwo Hurtu Spółdzielczego (CWS), Spółdzielcze Towarzystwo Ubezpieczeniowe czy Spółdzielcze Towarzystwo Prasowe. Uhonorowano go godnością Przewodniczącego brytyjskiego Kongresu Spółdzielczego w 1892 roku. Kilkunastu spośród Pionierów pochowanych jest na cmentarzu w Rochdale, ich groby są zadbane, odwiedzane przez spółdzielców z całego świata.

W drugiej części artykułu w następnym numerze opowiemy o dalszych losach spółdzielni w Rochdale, o genezie Zasad Roczdejskich i zastanowimy się czy Roczdejskie Stowarzyszenie Sprawiedliwych Pionierów faktycznie zasługuje na palmę pierwszeństwa w historii spółdzielczości.

dr Adam Piechowski

WSPOMNIENIE

Ludzie, których pożegnaliśmy w 2024 roku

Dariusz Gierycz (1945 - 2024)

Dziennikarz prasy spółdzielczej, długoletni redaktor miesięcznika warszawskiej spółdzielczości spóżywców „Społomowiec Warszawski”, a także czasopism „Rolnik Spółdzielca”, a od 1993 r. „Społem”. Wcześniej związany był z tytułami „Myśl Demokratyczna”, „Płomienie” i „Gazeta Młodych”.

Stanisław Wojciechowski (1944 - 2024)

Długoletni prezes Zarządu Spółdzielni Handlowo-Usługowej w Mszczonowie, uhonorowany przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi odznaczeniem „Za Zasługi dla Rolnictwa”.

Anna Kotwica (1955 - 2024)

Pedagog, nauczyciel matematyki i praktycznej spółdzielczości, związana z regionem świętokrzyskim. Była długolnią opiekunką Spółdzielni Uczniowskiej „Dziupła” w Kielcach, Przewodniczącą Świętokrzyskiej Rady Spółdzielni Uczniowskich, Sekretarzem Rady Fundacji Rozwoju Spółdzielczości Uczniowskiej.

Jana Stachowiak (1947 - 2024)

Związana ze spółdzielczością od lat 80. W latach 1996-2015 pełniła obowiązki dyrektora Delegatury Regionalnej Związku Lustracyjnego Spółdzielni w Poznaniu. Integrowała lokalne środowisko spółdzielczości pracy i nawet po zakończeniu kariery zawodowej żyła problemami spółdzielczymi.

SKOK znajdziesz:

- w każdym z 16 województw
- w około 80% powiatów

**Zapoznaj się z ofertą
Spółdzielczej Kasy
Oszczędnościowo-Kredytowej
w Twojej okolicy!**

www.skok.pl

**Ubezpieczenie
odpowiedzialności
członków władz
spółdzielni
mieszkaniowych**

Spółdzielnie mieszkaniowe odgrywają kluczową rolę w zarządzaniu zasobami mieszkaniowymi oraz dbaniu o dobro swoich członków. Władze spółdzielni, które podejmują decyzje narażone są na różne ryzyka.

**Ubezpieczenia odpowiedzialności
członków władz Spółdzielni
Mieszkaniowej (D&O) w UNIQA**

W ramach tego ubezpieczenia ochroną ubezpieczeniową obejmujemy odpowiedzialność osoby ubezpieczonej, czyli **członka zarządu, członka rady nadzorczej, członka komisji rewizyjnej, prokurenta czy kierownika administracji osiedla mieszkaniowego**, za szkody wyrządzone osobie trzeciej lub spółdzielni mieszkaniowej oraz koszty, które spółdzielnia mieszkaniowa poniosła lub jest zobowiązana ponieść na pokrycie powstałej szkody. **Ochroną ubezpieczeniową obejmujemy wypadki ubezpieczeniowe, które wystąpiły w okresie ubezpieczenia.**

**Umowa ubezpieczenia obejmuje kilka
kluczowych elementów:**

- **Odpowiedzialność osoby ubezpieczonej** - zapłacimy odszkodowanie pokrywające szkodę wyrządzoną przez osobę ubezpieczoną, pod warunkiem że szkody tej nie pokryła spółdzielnia mieszkaniowa;
- **Zwrot kosztów na rzecz spółdzielni mieszkaniowej** - zwrócimy spółdzielni mieszkaniowej lub w jej imieniu zapłacimy wszelkie koszty, które spółdzielnia mieszkaniowa poniosła lub do zapłaty których jest zobowiązana, aby pokryć szkodę wyrządzoną przez osobę ubezpieczoną;
- **Limit dodatkowy dla członków rady nadzorczej i komisji rewizyjnej** - w ramach tego limitu zapłacimy odszkodowanie pokrywające szkodę, której spółdzielnia mieszkaniowa nie zapłaciła ani nie ma obowiązku zapłacić, wyrządzoną przez członka rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej spółdzielni mieszkaniowej, wynikającą z nieprawidłowego działania tych osób;

- **Limit dodatkowy na koszty obrony** - w ramach tego limitu zapłacimy koszty obrony poniesione przez osobę ubezpieczoną, a których spółdzielnia mieszkaniowa nie zapłaciła i nie ma takiego obowiązku, wynikające z nieprawidłowego działania osób ubezpieczonych;
- **Koszty postępowania przygotowawczego oraz koszty postępowania wyjaśniającego** - zapłacimy koszty lub wydatki poniesione z tego tytułu przez osobę ubezpieczoną;
- **Naruszenie praw pracowniczych** - zapłacimy odszkodowanie pokrywające szkodę, którą wyrządziła osoba ubezpieczona, a wynikającą z roszczenia z tytułu naruszenia praw pracowniczych.

**Klauzule
dodatkowe:**

Ubezpieczenie obejmuje również szeroki zakres klauzul dodatkowych - między innymi dożywotni okres dodatkowy dla ustępującej osoby ubezpieczonej oraz odpowiedzialność osoby ubezpieczonej za zobowiązania publicznoprawne spółdzielni mieszkaniowej. Jeśli z tego tytułu zostanie skierowane roszczenie, pokryjemy je. Ponadto, w ramach umowy ubezpieczenia możemy zapłacić grzywny i kary administracyjne, które powinna ponieść osoba ubezpieczona. Wyplacimy również odszkodowanie za szkodę poniesioną przez małżonka lub partnera życiowego, a także spadkobierców osoby ubezpieczonej lub przedstawicieli ustawowych osoby ubezwłasnowolnionej. Szkoła ta musi jednak powstać w związku z nieprawidłowym działaniem osoby ubezpieczonej, które objęte jest ochroną ubezpieczeniową na podstawie umowy ubezpieczenia. W ramach ubezpieczenia pokryjemy też koszty związane z zarządzaniem incydentem regulacyjnym, koszty porady prawnej, obrony, stawieństwa, a także wsparcia psychologicznego.

Dowiedz się więcej o naszej ofercie – napisz do nas:
rynek.udm@uniqa.pl

UNIQA Towarzystwo Ubezpieczeń S.A.
ul. Chłodna 51, 00-867 Warszawa

www.uniqa.pl